

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
Навчально-науковий інститут економіки і управління
Кафедра фінансів

«До захисту в ЕК»

Директор інституту

О.О. Шеремет

«__» _____ 20__ р.

«До захисту допущено»

Завідувач кафедри

Л.В. Шірінян

«__» _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА

зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(код і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми Фінанси, банківська справа та страхування
 на тему: **Удосконалення структури капіталу підприємства**

Виконала: здобувачка 4 курсу

Котлярова Марія Анатоліївна
(прізвище та ініціали)

Керівник: Роганова Ганна Олександрівна
(прізвище та ініціали)

(підпис)

Рецензент _____
(прізвище та ініціали)

(підпис)

Засвідчую, що в цій кваліфікаційній
 роботі немає запозичень із праць
 інших авторів без відповідних
 посилань.

Здобувач _____
(підпис)

Середньозважена вартість капіталу (WACC) ТДВ «Яготинський маслозавод»,
табл. 3.5 Розрахунок рентабельності власного капіталу при різних значеннях
плеча фінансового важеля

6. Консультанти розділів проекту (роботи)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
I	<i>Роганова Г.О.</i>		
II	<i>Роганова Г.О.</i>		
III	<i>Роганова Г.О.</i>		

7. Дата видачі завдання 27 січня 2021 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітка
1	Вибір теми, написання заяви і узгодження плану кваліфікаційної роботи з керівником	27.01.2021	
2	Робота над 1-м розділом та перевірка керівником	26.04.2021	
3	Робота над 2-м розділом та перевірка керівником	17. 05.2021	
4	Робота над 3-м розділом та перевірка керівником	31.05.2021	
5	Оформлення готової роботи на попередній захист	03.06.2021	
6	Подання кваліфікаційної роботи з підтвердження керівника на перевірку академічного плагіату.	09.06.2021	
7	Підпис остаточного варіанту роботи завідувачем кафедри	10.06.2021	
8			

Здобувач

_____ Котлярова М.А.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи

_____ Роганова Г.О.
(підпис) (прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Котлярова М. А. «Удосконалення структури капіталу підприємства»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня «бакалавр» за спеціальністю 072 – Фінанси, банківська справа та страхування. Національний університет харчових технологій, Київ, 2021.

Кваліфікаційна робота присвячена розв'язанню теоретичних, методичних та практичних проблем удосконалення структури капіталу підприємства.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків.

У вступі обґрунтовано актуальність теми та сформульовано завдання дослідження.

У першому розділі розкрито сутність капіталу підприємства та його функції, склад та формування структури капіталу та методики до удосконалення структури капіталу.

Другий розділ присвячено характеристиці ТДВ «Яготинський маслозавод», аналізу капіталу даного підприємства, аналізу структури капіталу та оцінці фінансового стану даного підприємства.

У третьому розділі окреслено підходи до удосконалення структури капіталу підприємства та обґрунтовано перспективи оптимізації структури капіталу ТДВ «Яготинський маслозавод» за критерієм мінімізації середньозваженої вартості капіталу та за критерієм забезпечення фінансової стійкості.

Ключові слова: *капітал, структура капіталу, оптимізація структури капіталу, середньозважена вартість капіталу*

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА.....	7
1.1. Суть капіталу підприємства та його функції.....	7
1.2. Склад та формування структури капіталу.....	13
1.3. Методики до удосконалення структури капіталу.....	19
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ КАПІТАЛУ ТДВ «ЯГОТИНСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД».....	25
2.1. Характеристика ТДВ «Яготинський маслозавод».....	25
2.2. Оцінка фінансового стану підприємства.....	31
2.3. Аналіз структура капіталу ТДВ «Яготинський маслозавод».....	45
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ ТДВ «ЯГОТИНСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД».....	53
3.1. Підходи до удосконалення структури капіталу підприємства.....	53
3.2. Оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації середньозваженої вартості капіталу.....	59
3.3. Оптимізація структури капіталу за критерієм забезпечення фінансової стійкості.....	64
ВИСНОВКИ.....	70
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	74
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми. Капітал становить фінансову основу створення і розвитку підприємства будь-якої форми власності, організаційно-правової форми та виду діяльності, в тому числі і підприємства переробної промисловості. Структура та ефективність використання капіталу підприємства безпосередньо впливають на формування добробуту його власників, а також можливість підприємства забезпечити власні конкурентні позиції, особливо це стосується конкурентних ринків. До таких конкурентних ринків належить ринок молока та молочної продукції України.

Капітал підприємства виступає одним із найважливіших ресурсів підприємства в сучасних умовах господарювання. Він є також об'єктом фінансового аналізу та фінансового менеджменту підприємства. Роль показника «структура капіталу» для підтримання нормального фінансового стану підприємства настільки значуща, що він отримав законодавче підтвердження в Цивільному кодексі України, зокрема в частині вимог щодо співвідношення статутного капіталу та чистих активів господарських товариств.

В економічній літературі питанню сутності капіталу та його значенню в економічному розвитку присвячено чимало публікацій. Так, зокрема, першими були роботи І.О. Бланка [4], [16], [26], Ю. Бріггема, Р. Вестерфілда, Л. Гапенскі, Дж. М. Кейнса, А. Маршалла, Д. Рікардо, А. Сміта, а також праці Дж. К. Ван Хорна, С. Росса, М. Скотта, У. Шарпа та інших. Серед тих досліджень, які присвячені безпосередньо проблемам структури капіталу можна виділити роботи українських вчених О.М. Варченко [20], А.М. Поддєрьогіна, В.О. Подольської [27], Г.О. Роганової [34], В. М. Суторміної [30], О.О. Терещенка [13], [31], [32], О.Д. Щербань [9], Л.М. Янчевої [10], О.В. Яріш [37] та інших.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є теоретичне узагальнення сутності капіталу підприємства та розроблення пропозицій з удосконалення структури капіталу підприємства.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні *завдання*:

- розглянути сутність та функції капіталу підприємства;
 - узагальнити склад та формування структури капіталу підприємства;
 - розглянути методики до удосконалення структури капіталу;
 - провести аналіз господарської діяльності підприємства;
 - оцінити фінансовий стан підприємства;
 - провести аналіз структури капіталу підприємства;
 - окреслити підходи до удосконалення структури капіталу підприємства;
 - обґрунтувати напрями оптимізації структури капіталу за критерієм мінімізації середньозваженої вартості капіталу та
- обґрунтувати напрями оптимізації структури капіталу за критерієм забезпечення фінансової стійкості.

Об’єктом дослідження є процес удосконалення структури капіталу підприємства на основі його аналізу та оптимізації структури капіталу.

Предметом дослідження є організаційно-економічні та фінансові відносини, які виникають у процесі удосконалення структури капіталу підприємства.

Методи дослідження. Теоретико-методологічною основою дослідження є загальні діалектичні методи пізнання економічних явищ і процесів, аналізу та синтезу, аналітичні та статистичні методи, методи графічної візуалізації, теоретичні висновки, узагальнення наукових публікацій, положення відповідних нормативно-правових документів національного та міжнародного законодавства, аналіз фінансових показників тощо.

Інформаційна база. В цій роботі були використані законодавчо-нормативні документи, документи фінансової звітності ТДВ «Яготинський маслозавод», навчальні посібники і монографії, періодичні видання та інтернет-ресурси.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження було впроваджено в науковій статті «Аналіз і оптимізація структури капіталу підприємства».

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Суть капіталу підприємства та його функції

В економічній теорії та підприємницькій практиці, мабуть, немає поняття, яке б використовувалося настільки часто і одночасно настільки неоднозначно. Під капіталом розуміють все, що приносить або здатне приносити дохід. Цей термін вживається відносно устаткування заводу, фабрики, накопиченої суми грошей, творів мистецтва, таланту інженера тощо, на думку О.Є. Данилевської-Жугунісової [1, с. 115].

Слово «капітал» походить від латинського *capitalis* – головний, від прото-індоєвропейського *karut* – голова. Першу спробу дати науковий аналіз капіталу зробив Аристотель. Він увів поняття «хремастика» (хрема – майно, володіння). Під хремастикою Аристотель розумів мистецтво забезпечення достатку або діяльність, спрямовану на накопичення багатства, на отримання прибутку, на вкладення і накопичення капіталу. Оскільки в античному світі важливу роль відігравав торговельний та грошовий (лихварський) капітал, то мета торговельної діяльності - безмежне накопичення багатства, постійне збільшення капіталу [1, с. 115].

Підходи до визначення сутності поняття «капітал» розвивалися з часів античного світу та змінювалися за своїми підходами. Також збільшувалася чисельність вчених, що досліджували капітал: У. Стаффорд, Т. Мен, А. Монкретъен, Ф. Кене, В. Мірабо (капітал виключно як грошовий ресурс), А. Сміт, Д. Рікардо, Ст. Мілль, Ж-Б. Сей, А. Маршал, Дж. Кейнс, Дж. Р. Хікс (капітал як матеріально- речовинний ресурс), К. Маркс, М. Фрідмен, П. Лоффер, Е. Хансен, Дж. Робінсон (капітал як виробничі відносини) та ін. (рис. 1.1).

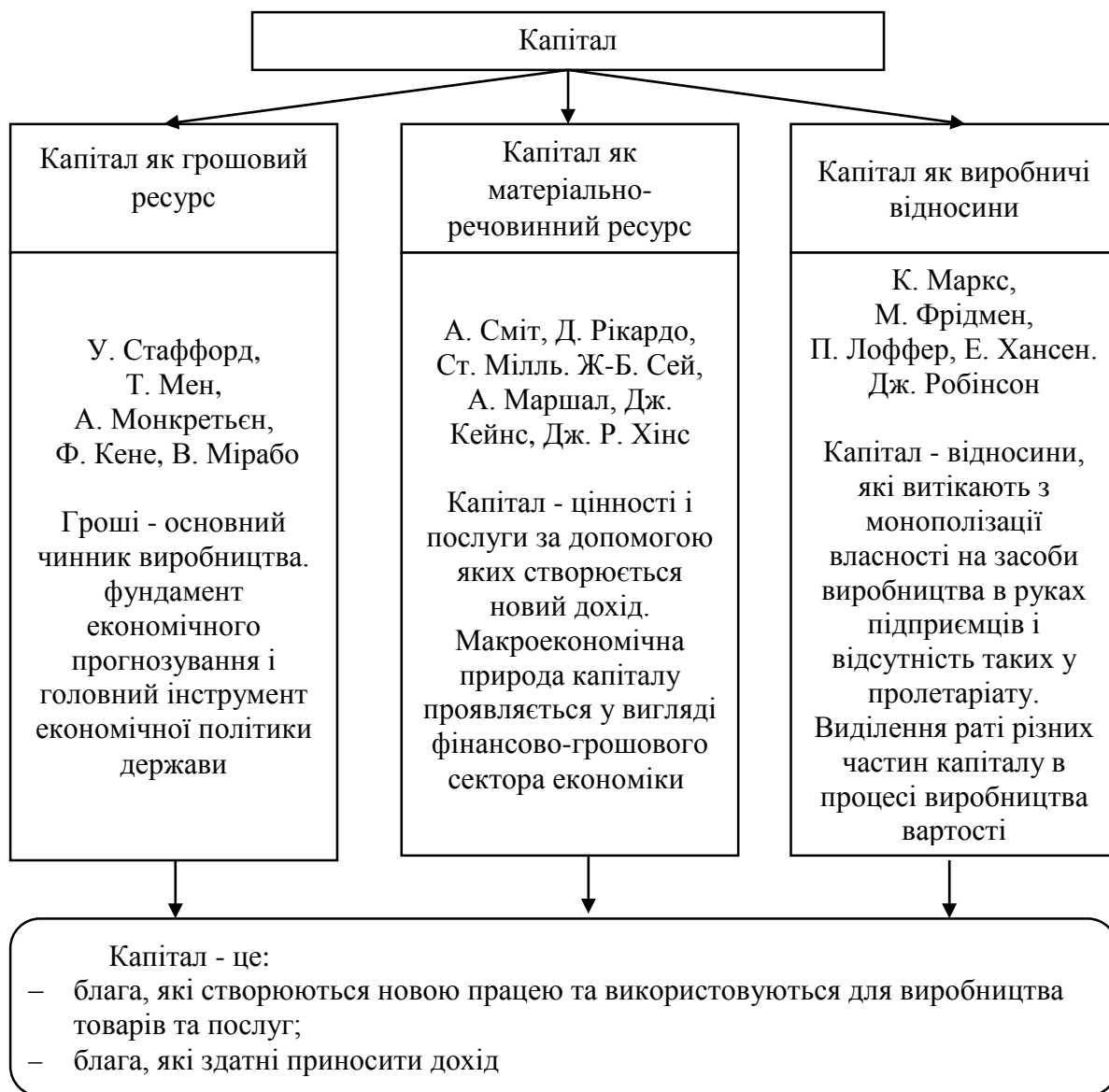

Рис. 1.1. Еволюційні підходи до визначення сутності поняття «капітал»

Джерело: розробка автора [2, с. 146].

Засновник історичного підходу в економічній теорії К. Маркс до факторів виробництва додав працю, і роль капіталу в операційному циклі узагальнив формулою:

$$W = c + v + m, \quad (1.1)$$

де W – вартість товару;

c – обсяг матеріальних витрат (так званий постійний капітал);

v – вартість робочої сили, або так званий змінний капітал;

m – додана вартість, або прибуток підприємства [3, с. 95].

Таким чином, категорія «капітал» є одним з найскладніших понять у теорії та практиці, що увібрало в себе багатоваріантність та різноманітність сутнісних сторін складного економічного процесу. З огляду на це український учений-дослідник фінансового менеджменту, у якому одне з центральних місць посідає менеджмент капіталу, І. Бланк пропонує розглядати основні характеристики, що визначають особливості застосування категорії «капітал», виходячи безпосередньо із практичної площини. Такий підхід, на його думку, виключає всі абстрактні поняття, що визначають характеристики капіталу як форми суспільно-економічних відносин. Виходячи із зазначеного, учений виділив 10 ознак капіталу [4, с. 12-21]. З огляду на важливість проведеної автором класифікації та доцільність застосування певних підходів при здійсненні детального аналізу пропорцій та вартісних характеристик капіталу на макроекономічному та мікроекономічному рівнях, вважаю за доцільне навести також основні характеристики капіталу, що сформульовані І. Бланком. (рис. 1.2)

Рис. 1.2. Основні характеристики капіталу

Джерело: розробка автора [4, с. 12-21].

Ураховуючи ці характеристики, І.А. Бланк наводить узагальнене визначення капіталу: «Капітал - накопичений шляхом заощаджень запас економічних благ у формі коштів і реальних капітальних товарів, що втягуються його власниками в економічний процес як інвестиційний ресурс і фактор

виробництва з метою одержання доходу, функціонування яких в економічній системі базується на ринкових принципах і пов'язане з факторами часу, ризику й ліквідності» [4, с. 17].

Суть капіталу підприємства набагато вужча від суті капіталу загалом, тому у дипломній роботі досліджено підходи до сутності капіталу підприємства:

– «сукупність грошових, матеріальних та нематеріальних ресурсів підприємства, які створюються за допомогою різних джерел і використовуються ним для здійснення операційної, фінансової та інвестиційної діяльності з метою отримання прибутку» [5, с. 65]. Із вищенаведеного зазначимо, що одним із основних компонентів цієї категорії є інтелектуальний капітал;

– «сукупність власних і позикових фінансових ресурсів, за допомогою яких формується та фінансується майно підприємства з метою отримання прибутку» [1, с. 117];

– «інтегральний запас цінностей у формі інтелектуальних ресурсів (як результату взаємодії інтелектуальних продуктів, в т.ч. інтелектуальної власності, людських, організаційних, споживчих ресурсів, ресурсу соціальних відносин і зв'язків на основі довіри і компетентності), а також фінансових і матеріальних ресурсів (активів), що задіюють в економічний процес і здатні приносити дохід» [6];

– «сукупність запасу фінансово-економічних благ, як у формі грошових коштів так і не грошовій формі й капітальних інвестицій, що залучаються суб'єктами господарювання до економічного процесу як інвестиційний ресурс і фактор операційної діяльності в напрямі отримання фінансового результату, функціонування яких в економічній системі базується на ринкових принципах і пов'язане з фактором часу, ризику і ліквідності.... У більш вузькому трактуванні капітал – сума коштів, що належать особі або групі осіб, виражена у вартості будівель, устаткування, землі (основний капітал), сировини, палива, заробітної плати працівників (оборотний капітал)» [7, с. 235];

– економічний ресурс, який формується з джерел утворення та сукупності різномірних основних і оборотних засобів підприємства, які мають

вартість, підпорядковується власникові, спрямований на виробництво та визначається такими характеристиками, як: обіговість, дохідність, ризиковість та періодичність використання. Він виступає у вигляді сукупності усього, що має вартість: вкладення, праця, інформація, інтелектуальна власність, основні і оборотні фонди тощо – тобто те, що визначає процес господарської діяльності ринкового суб'єкта та формує умови для цього процесу, а також проміжні форми і результати даної діяльності [8, с. 203];

– «сукупність грошових, матеріальних і нематеріальних активів господарюючого суб'єкта, які мобілізовані з різних джерел і що беруть участь в операційних та інвестиційних процесах з метою отримання доходу та/або максимізації ринкової вартості активів підприємства» [9, с. 285].

Л.М. Янчева, Н.Б. Кащена, Г.Л. Чміль визначають дев'ять аспектів дефініцій «капітал підприємства» (рис. 1.3).

Рис. 1.3. Аналіз дефініцій «капітал підприємства» в сучасній економічній літературі

Джерело: розробка автора [10, с. 16]

Таким чином, можна констатувати наступне: капітал – категорія неоднозначна й аналіз її виключно з фінансової точки зору, та особливостей отримання доходу неприйнятний. В процесі свого використання капітал проявляє всі ознаки не тільки економічного, але й, значною мірою, соціального та навіть демократичного феномена.

Наведені характеристики дають змогу сформуванню ряд функцій капіталу підприємства (суб'єкта господарювання). Крамаренко Г.О. і Чорна О.Є. визначають такі як [11]: 1) фінансова функція; 2) виробнича функція; 3) функція відтворювання; 4) накопичення; 5) інвестування; 6) функція вартісної оцінки.

Виходячи з наведених характеристик капіталу Круш П.В. та Мастюк Д.О. уточнили відповідні його функції (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Функції капіталу підприємства

Функція	Сутність
Стартова функція	капітал виступає стартовою ланкою у започаткуванні та веденні господарської діяльності підприємства;
Гарантійна функція	капітал підприємства виступає кредитним забезпеченням для кредиторів. Розмір і структура капіталу впливають на розмір збитків, які здатне понести підприємство у критичній ситуації;
Захисна функція	включає в себе забезпечення життєдіяльності підприємства, фінансування діяльності та забезпечення ліквідності, забезпечення незалежності від кредиторів;
Функція регулювання	дана функція покриває формування дивідендної політики, управління і контроль за діяльністю власників, формуванням резервних фондів і реінвестиціями, кадрову політику тощо;
Функція репрезентування	капітал визначає ступінь довіри до підприємства з боку кредиторів, інвесторів, клієнтів та інших контрагентів.

Джерело: розробка автора [8, с. 204]

Просолова С.П. та Вовченко О.С. на чолі з А. В. Сірко обмежуються лише трьома функціями капіталу, а саме [12]: захисною, оперативною та регулятивною. В свою чергу Терещенко О.О. формує широкий перелік функцій капіталу, який включає в себе функції капіталу, при цьому під капіталом підприємства розуміє «засвідчені в пасивній стороні балансу вимоги на майно, яке відображено в активах; він показує джерела фінансування придбання активів підприємства» [13, с. 13]:

- 1) заснування та введення в дію підприємства;
- 2) відповідальності та гарантії;
- 3) захисту;
- 4) фінансування та ліквідності;
- 5) управління дивідендами і розподілу майна;
- 6) управління та контролю;
- 7) рекламна (репрезентативна) функція [13, с. 105-106].

Отже, капітал підприємств - це категорія, що виражає не стільки технічні чи організаційні, скільки соціально-економічні відносини, тобто капітал як такий може існувати лише за певних соціально-економічних умов. Такими умовами є:

- 1) високорозвинені товарне виробництво та обіг;
- 2) наявність такої мотивації діяльності виробника, як особисте збагачення;
- 3) зосередження у частини господарюючих агентів значної частки засобів виробництва, тобто певний ступінь концентрації виробництва і капіталу;
- 4) відсутність власних засобів виробництва у частини господарюючих агентів, що змушує їх найматися [1, с. 117-118].

1.2. Склад та формування структури капіталу

Основне завдання фінансової діяльності підприємств полягає в мобілізації капіталу для фінансування їх операційної та інвестиційної діяльності. Капітал підприємства не може бути сформований з одного джерела, тому за працею Е. Ф. Югас, О. І. Олексик [5, с. 65] проведемо класифікацію видів капіталу підприємства:

1. За джерелами формування:
 - власний капітал (належить підприємству на правах власності);
 - залучений капітал (не належить підприємству, але знаходиться у його розпорядженні тимчасово на безоплатній основі);

– позиковий капітал (не належить підприємству, підлягає поверненню із сплатою відсотків);

За джерелами формування також зустрічаються підходи до класифікації, коли виділяють лише власний та позичковий капітал. Такий підхід застосовує Терещенко О.О. [13, с. 30], Л. Л. Куц [14, с. 6]. Для прикладу в табл. 1.2 наведено загальний огляд порівняльних характеристик фінансування підприємства за рахунок власного капіталу і позичок.

Таблиця 1.2

**Порівняльна характеристика фінансування підприємства
за рахунок власного і позичкового капіталу**

Критерії	Власний капітал	Позичковий капітал
1. Рівень відповідальності капіталодавців	Щонайменше у повному обсязі	Відсутня; статус кредитора
2. Участь в управлінні підприємством	Як правило, дає право	Як правило, участь в управлінні підприємством виключена
3. Участь у прибутках	Дає право участі у розподілі прибутків	Обумовлені договором проценти; участь у розподілі прибутків виключена
4. Строк використання	Необмежений	Обмеження згідно з договором
5. Кредитне забезпечення	Як правило, непотрібне	Як правило, необхідне
6. Податковий тягар	Плата за користування здійснюється за рахунок прибутку, що залишився після сплати всіх податків	Проценти за користування позиками відносяться на валові витрати, тобто зменшують податковий тягар
7. Порядок повернення у разі банкрутства	В останню чергу	Першочергово, залежно від типу кредитора

Джерело: розробка автора [13, с. 30].

Як доповнення до наведених критеріїв зазначимо, що з позиції підприємства — об'єкта інвестування власний капітал є менш ризиковим порівняно з позичковим. Для капіталодавців, навпаки, перебувати в статусі кредитора підприємства є менш ризиковим, ніж як власник, що зумовлено особливостями законодавства про банкрутство та деякими іншими чинниками [13, с. 29-30].

Варто відмітити, що така класифікація не відповідає класифікації капіталу відповідно до чинного законодавства з бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності (НПСБО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»[15]).

За складовими джерел капіталу відповідно до положень НПСБО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [15] складемо табл. 1.3.

2. За формою надходження у процесі кругообігу:

- грошовий капітал (у грошовій формі);
- виробничий капітал (інвестований у виробничі активи);
- товарний капітал (у товарній формі);

Таблиця 1.3

**Джерела капіталу підприємства за джерелами формування за НПСБО 1
«Загальні вимоги до фінансової звітності»**

Джерела капіталу	власний капітал	залучений капітал	позиковий капітал
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	+		
Капітал у дооцінках	+		
Додатковий капітал	+		
Резервний капітал	+		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	+		
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання		+	
Довгострокові кредити банків			+
Інші довгострокові зобов'язання		+	+
Довгострокові забезпечення		+	
Цільове фінансування		+	
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків			+
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями		+	
товари, роботи, послуги		+	
розрахунками з бюджетом		+	
у тому числі з податку на прибуток		+	
розрахунками зі страхування		+	
розрахунками з оплати праці		+	
Поточні забезпечення		+	
Доходи майбутніх періодів		+	
Інші поточні зобов'язання		+	
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття		+	

Джерело: складено за результатами узагальнення праці [15]

3. За характером використання у господарському процесі:
 - працюючий капітал (бере участь у формуванні доходів);
 - непрацюючий капітал (не бере участі у формуванні доходів).
4. Залежно від джерел походження коштів:
 - національний (вітчизняний) капітал;
 - іноземний капітал;
5. За метою використання:
 - інвестиційний капітал (використовується з метою збільшення підприємницьких можливостей);
 - інноваційний капітал (використовується з метою реалізації інноваційного проекту);
6. За формами інвестування:
 - фінансовий капітал (у грошовій формі);
 - матеріальний капітал (інвестований у матеріальні активи);
 - нематеріальний капітал (інвестований у нематеріальні активи);
7. За характером використання власниками:
 - споживчий капітал (з часом втрачає функції капіталу);
 - накопичуваний (реінвестований) капітал (з часом забезпечує приріст);
8. За випуском та сплатою:
 - номінальний (оголошений) капітал (встановлена засновниками в установчих документах сумарна вартість акції компанії, що випускаються);
 - випущений капітал (частина номінального капіталу, на суму якої випущено акції для розподілу між акціонерами);
 - оплачений капітал (частина випущеного капіталу, що оплачена акціонерами за придбані акції);
 - неоплачений капітал (частина випущеного капіталу, що не сплачена акціонерами за придбані акції);
9. За формою власності:
 - приватний капітал (належить приватній особі);
 - державний капітал (належить державі);

- корпоративний (акціонерний) капітал (утворюється на основі акціонерної форми власності);

- спільний капітал (утворюється на основі спільної форми власності);

- пайовий капітал (належить партнерським підприємствам);

10. За відповідністю правовим нормам функціонування:

- легальний капітал (контролюється суспільством і органами державного управління);

- нелегальний («тіньовий») капітал (не контролюється суспільством і органами державного управління);

11. За способом перенесення вартості:

- основний капітал (переносить свою вартість на виготовлену продукцію поступово);

- оборотний капітал (цілком переносить свою вартість на виготовлену продукцію);

12. За терміном використання:

- довгостроковий капітал (сума довгострокових зобов'язань та капіталу компанії, що вкладаються на термін понад сім років, в основному - підприємницький капітал);

- короткостроковий капітал (кошти, вкладені терміном до одного року в основному - позиковий капітал);

Нині така класифікація не відповідає класифікації капіталу відповідно до чинного законодавства з бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності. За терміном використання відповідно до НПСБО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [15] зобов'язання і забезпечення можуть бути довгострокові (відстрочені податкові зобов'язання, довгострокові кредити банків, інші довгострокові зобов'язання, цільове фінансування) або короткострокові (короткострокові кредити банків, поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями, товари, роботи, послуги, з бюджетом зі страхування, з оплати праці, інші поточні зобов'язання).

13. За етапами виникнення:

– первинний капітал (кошти власників підприємства, резерви, внески інших компаній та інші фінансові джерела, використовувані власниками під час створення підприємства);

– вторинний капітал (термінові субординовані запозичення підприємства, безстроковий капітал, не включений в первинний капітал, що використовується для початку фінансової або комерційної діяльності);

14. За необхідністю нормування:

– нормований капітал (активи, щодо формування та використання яких формуються певні кількісні нормативи);

– ненормований капітал (відсутність будь-яких кількісних та якісних обмежень);

15. За продуктивністю використання:

– продуктивний капітал (капітал, що сприяє створенню доданої вартості та зростанню прибутку підприємства);

– непродуктивний капітал (капітал, майбутні економічні вигоди від використання якого тільки покривають витрачені фінансові ресурси або взагалі відсутні);

16. Залежно від виду діяльності, яка здійснюється підприємством:

– операційний капітал (сукупність грошових, матеріальних та нематеріальних активів, що створюються під час здійснення основної (операційної) діяльності);

– інвестиційний капітал (активи, котрі є грошовою формою кругообігу капіталу);

– фінансовий капітал (кошти, а також інші види матеріальних і нематеріальних активів, оцінені у вартісній формі, згенеровані під час здійснення фінансової діяльності).

Отже, джерелами фінансування підприємства є власні або запозичені, тобто формують власний та запозичений капітал. Власний капітал (власні джерела фінансування) включає в себе: статутний, пайовий, додатковий,

резервний і вилучений капітали, а також суму нерозподіленого прибутку. Запозичений (позиковий) капітал – це зовнішні джерела сформовані з банківських кредитів, облігаційних позик, позик фінансових компаній, різного роду кредиторської заборгованості, лізингу, податків, комерційних паперів тощо. Поділяються на довгострокові зобов'язання і короткострокові зобов'язання. Зазначені джерела фінансування діяльності підприємства складають базу для формування структури капіталу і являють собою загальний капітал підприємства.

1.3. Методичні підходи до удосконалення структури капіталу

Поняття «структура капіталу» має неоднозначний і дискусійний характер. У найзагальнішому вигляді це поняття характеризується як співвідношення власних та позикових фінансових коштів, які підприємство використовує в процесі своєї господарської діяльності. Водночас під час розгляду як власного, так і позикового капіталу в них вкладається різний економічний зміст.

Узагальнюючи погляди вчених на сутність поняття «структура капіталу» можемо стверджувати, що у економічній літературі можна знайти різні визначення поняття «структура капіталу». Так, І.О. Бланк дає таке визначення: «структура капіталу являє собою співвідношення всіх форм власних і позикових фінансових коштів, що використовуються підприємством у процесі господарської діяльності для фінансування активів» [16, с. 752]. В.Н. Суторміна, В.М. Федосов, С. Рязанова визначають структуру капіталу як співвідношення між основними джерелами під час формування фондів. Н.А. Русак та В.А. Русак вважають, що структура капіталу – це питома вага окремих елементів капіталу в загальній його сумі.

Терещенко О.О. вважає, що «структура капіталу підприємства — це співвідношення власних і позичкових джерел у структурі пасивів» [13, с. 463].

А. Афанасьєв наводить таке формулювання: «Структура капіталу – це форма або складова капіталізації, яка належить до виду і пропорцій цінних паперів, що використовуються для збільшення фінансових ресурсів» [17, с. 23]. Структуризація капіталу підприємства дає змогу провести як якісне, так і кількісне оцінювання капіталу, а також охарактеризувати ефективність його використання.

Порівняльна характеристика підходів до визначення структури капіталу підприємства узагальнено в табл. 1.4.

Таблиця 1.4

Порівняльна характеристика підходів до визначення структури капіталу підприємства

Ознака	Традиційна модель	Модель ММ	Компромісна модель	Модель ієрархії
1	2	3	4	5
Наукове обґрунтування	Відсутнє. Оптимальна структура визначається за допомогою досвіду кожного окремого підприємства	Є єдиною науково-обґрунтованою теорією	Немає наукового обґрунтування	Не має наукового обґрунтування
Наявність обмежень	Не має конкретних обмежень по формуванню оптимальної структури капіталу	Виведена за умови дотримання ряду досить жорстких обмежень	Не має конкретних обмежень по формуванню оптимальної структури капіталу	Не має конкретних обмежень по формуванню оптимальної структури капіталу
Облік ризиків	Враховує фінансовий і діловий ризик	Враховує ризики, пов'язані із залученням капіталу	Враховує ризики при залученні позикового капіталу	Мінімізує ризики підприємства
Рекомендації по пошуку оптимальної структури	Тільки констатує існування оптимальної структури, але не дає будь-яких чітких рекомендацій до її пошуку	Дає рекомендації по пошуку оптимальної структури капіталу	Не дозволяє конкретної підприємства розрахувати найкраще поєднання власного і позикового капіталу, але формулює загальні рекомендації для ухвалення рішень	Не припускає будь-якого планового співвідношення боргу і власного капіталу

Продовження таблиці 1.4

1	2	3	4	5
Облік агентського конфлікту	Враховує конфлікт між менеджерами і акціонерами, між акціонерами і кредиторами	Не враховує конфлікт між менеджерами і акціонерами	Враховує конфлікт між менеджерами і акціонерами, між акціонерами і кредиторами	Не враховує конфлікт між менеджерами і кредиторами
Можливість максимізації вартості підприємства	Визначає оптимальну структуру капіталу, яка максимізує щорічний дохід і ціну капіталу підприємства	Дозволяє вибрати спосіб фінансування, що максимізує ринкову вартість активів підприємства	При наближенні заборгованості до 100% через різке зростання ринкової вартості активів акціонерного капіталу вартість капіталу підприємства максимізується	Не прагне до максимізації вартості підприємства

Джерело: розробка автора [12, с. 69].

На нашу думку, основні напрями удосконалення структури капіталу підприємства за сучасних умов має відображати комплекс науково-обґрунтованих принципів, що поєднує методологічні принципи системи управління капіталом і загальні принципи управління, зокрема науковості, оптимальності, гнучкості тощо (рис. 1.4).

Дотримання цих принципів уможливує досягнення мети і вирішення основних завдань системи управління капіталом та забезпечує реалізацію основних функцій управлінського процесу.

Структура управління капіталом підприємства, на думку Л.Г. Ліпич та І.О. Гадзевич, передбачає управління:

- власним капіталом (полягає у визначенні та реалізації політики щодо формування власного капіталу за рахунок зовнішніх та внутрішніх джерел);
- залученим капіталом (полягає у визначенні та реалізації політики щодо збільшення капіталу підприємства за рахунок таких внутрішніх джерел, як додаткові внески учасників(засновників), випуск акцій тощо);
- позиченим капіталом (полягає у визначенні та реалізації політики щодо збільшення капіталу підприємства за рахунок таких зовнішніх джерел, як банківський кредит, товарний(некомерційний) кредит, емісія облігацій тощо);
- оптимізація структури капіталу [19, с. 117].

Рис. 1.4. Принципи удосконалення структури підприємств

Джерело: розробка автора [19]

Найбільш поширеними і придатними для дослідження життєвих і макроекономічних циклів у контексті оптимізації структури капіталу постають дві теорії: компромісна і теорія ієрархії джерел фінансування. Це думка О.М. Варченко, І.В. Артімонова, Н.І. Холоденко [20, с. 113].

Алгоритм розрахунку оптимальної структури капіталу підприємств доцільно здійснювати у такій послідовності етапів: оцінка вартості залучення власного капіталу; оцінка вартості залучення позиченого капіталу; синтез вартостей власного та позиченого на основі розрахунку середньозваженої вартості капіталу.

Зазначимо, що акцент у традиційних моделях оптимізації левериджу зорієнтований на знаходження статичної оптимальної структури капіталу. Однак, за сутністю, оптимальну структуру капіталу у цьому випадку можна представити як «фотографію» оптимального левериджу за станом на певну дату. Важливим при розрахунку середньозваженої вартості капіталу є визначення фінансових ресурсів в умовах мінливості фінансового ринку, які можливо залучити для оптимізації левериджу у часі. На цій основі обґрунтувати «гнучку» зміну структури капіталу підприємства, яка буде відповідати оптимальному левериджу, за допомогою окремих інструментів фінансування.

Оцінка власного капіталу передбачає розрахунок теоретичної вартості залучення капіталу потенційних інвесторів із урахуванням ризиків країни та галузі. Для розрахунку традиційно використовують моделі оцінки фінансових активів, або CAPM-моделі. Класична модель CAPM має такий вигляд:

$$Re = Rf + \beta \times (Rm - Rf), \quad (1.2)$$

де Re – очікувана ставка дохідності на власний капітал;

Rf – безризикова ставка дохідності;

β – бета-коефіцієнт;

Rm – очікувана дохідність ринкового портфеля [20, с. 118].

Отже, одним із методів кількісного оцінювання структури капіталу й обґрунтування його оптимальної структури є метод витрат на капітал. Згідно цього методу оптимальною буде така структура капіталу, за якої досягається максимальна вартість корпорації на ринку за мінімальної ціни капіталу.

Метод середньозваженої вартості капіталу (WACC) полягає у визначенні прибутку від альтернативного розміщення функціонуючого капіталу, або ж бажаної прибутковості кожного із джерел його формування. Розрахунок

здійснюється за формулою (1.3), складовими якої є сума добутоків часток i -го джерела капіталу у загальному позиченому капіталі на вартість їх залучення:

$$WACC = \sum r_i \times (V_i - V), \quad (1.3)$$

де r_i - вартість i -го джерела капіталу;

$(V_i - V)$ - частка i -го джерела капіталу у загальному залученому капіталі. [20, с. 119].

При розрахунку середньозваженої вартості позиченого капіталу також враховується ставка оподаткування:

$$WACC = kd \times Wd \times (1 - t) + kp \times Wp + ks \times Ws, \quad (1.4)$$

де Wd - частка залученого капіталу;

Wp - частка привілейованих акцій;

Ws - частка звичайних акцій;

kd, kp, ks - вартість залучення кожного джерела відповідно;

t - ставка податку на прибуток. [20, с. 119]

Обґрунтовано, що визначення оптимальної фінансової структури капіталу є однією із найбільш складних проблем менеджменту підприємств, оскільки управління формуванням та використанням капіталу зорієнтовано на забезпечення потреб у джерелах фінансування господарської діяльності із урахуванням специфіки функціонування та динаміки розвитку. Досягнення збалансованості структури джерел фінансування капіталу суб'єктами господарювання можливо лише на основі критеріїв оптимізації, які відповідають цілям та стратегічним напрямам його розвитку.

Підходи з оптимізації структури капіталу підприємств, які використовуються у вітчизняній практиці, базуються на елементах, які обґрунтовані зарубіжною практикою (леверидж і т.п.). Очевидно, що лише у комплексному використанні підходів зарубіжних теорій оптимізації структури капіталу та розробок вітчизняних науковців із урахуванням середовища функціонування суб'єктів господарювання можливо розробити дієвий інструментарій щодо максимізації ринкової вартості підприємства, мінімізації середньоринкової вартості капіталу та ризику втрати фінансової стійкості.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ КАПІТАЛУ ТДВ «ЯГОТИНСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД»

2.1. Характеристика ТДВ «Яготинський маслозавод»

ТДВ «Яготинський маслозавод» - сучасний виробник молочної продукції, що займає провідні позиції на ринку України, а також здійснює перероблення молока, виробництво масла та сиру; роздрібну торгівлю в неспеціалізованих магазинах переважно продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами; оптову торгівлю молочними продуктами, яйцями, харчовими оліями та жирами; оптову торгівлю твердим, рідким, газоподібним паливом і подібними продуктами; роздрібну торгівлю пальним.

ТДВ «Яготинський маслозавод» входить до складу групи компаній «Молочний альянс» разом з іншими підприємствами (Варвамаслосирзавод, Надія, Пирятинський сирзавод, Тростянецький молочний завод, Баштанський сирзавод, Золотоніський маслоробний комбінат, Торговий дім «Еталон», Новоархангельський сирзавод, Еталонмолпродукт, Золотоніське САТП). Особливостями діяльності ТДВ «Яготинський маслозавод» в межах групи компаній «Молочний альянс» є централізована структура управління фінансами, виробництвом, закупівлями, логістикою, маркетингом та продажами.

ТДВ «Яготинський маслозавод» засновано 1956 році як підприємство з переробки молока і вершків. У 1994 року перетворене у відкрите акціонерне товариство «Яготинський маслозавод», у 2011 році – змінено найменування товариства на «публічне акціонерне товариство», у 2017 році – перетворення в товариство з додатковою відповідальністю. Товариство створене з метою здійснення підприємницької діяльності для одержання прибутку в інтересах акціонерів Товариства, покращення добробуту акціонерів, в тому числі шляхом збільшення ринкової вартості акцій товариства, отримання акціонерами

дивідендів, досягнення позитивного соціального та економічного ефекту та реалізації інших рішень акціонерів.

Вищим органом управління ТДВ «Яготинський маслозавод» є Загальні збори учасників. Організаційна структура товариства затверджена рішенням Наглядової ради товариства від 04.06.2018 року (рис. 2.1). Організаційна структура ТДВ «Яготинський маслозавод» відповідає особливостям діяльності підприємства та видам економічної діяльності, що ним реалізуються.

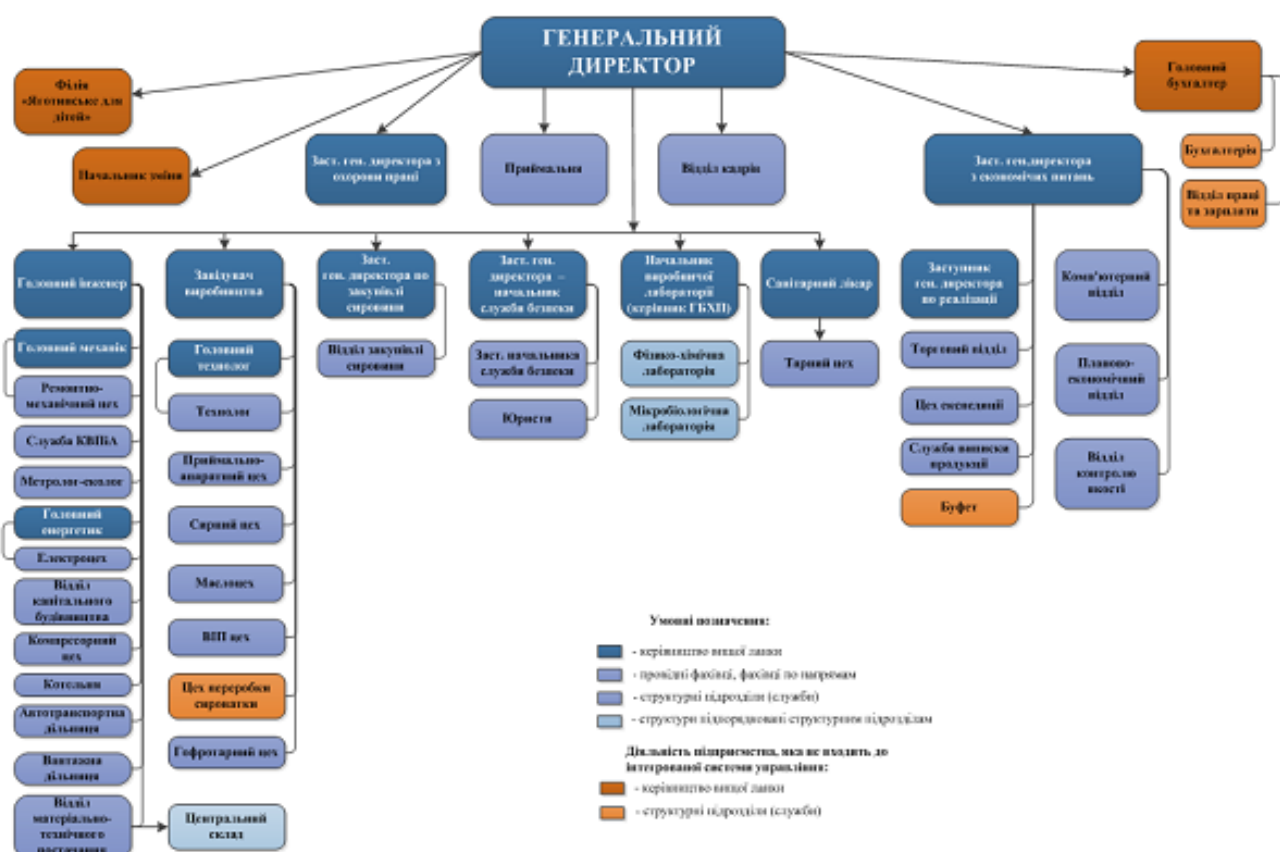

Рис. 2.1 Організаційна структура ТДВ «Яготинський маслозавод»

Джерело: розробка автора [21]

Кадрові показники ТДВ «Яготинський маслозавод» вказують на коливання чисельності працівників. Середня кількість працівників за 2020 рік – 918 осіб, 2019 рік – 948 осіб, 2018 рік – 898 осіб. Таким чином, відсутня єдина тенденція до забезпечення підприємства трудовими ресурсами. Збільшення працівників у 2019 р. на 50 осіб позитивно вплинуло на загальні економічні показники підприємства (табл. 2.1): збільшився середній виробіток на

122 тис. грн. Дотримання позитивної тенденції припинено у 2020 р., коли виробіток зменшився на 116 тис. грн.

Таблиця 2.1

Аналіз кадрових показників ТДВ «Яготинський маслозавод»

Показники	2018	2019	2020	Абсолютне відхилення		
				2019-2018 рр.	2020-2019 рр.	2020-2018 рр.
Загальні показники						
Дохід від реалізації товарів, робіт та послуг, тис. грн.	3201672	3495741	3166323	294069	-329418	-35 349
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	2342351	2566752	2657868	224401	91116	315 517
Чистий прибуток, тис. грн.	253709	184741	129547	-68968	-55194	-124 162
Середньорічна чисельність працівників, осіб	898	948	918	50	-30	20
Управлінські (адміністративні) витрати, тис. грн.	26531	33139	33076	6608	-63	6 545
Загальний фонд оплати праці, тис. грн.	109285	147942	163734	38657	15792	54 449
Показники ефективності використання кадрів						
Виробіток, тис. грн./ос.	3565	3687	3449	122	-238	-116
Питома вага витрат на оплату праці у загальній собівартості продукції. %	4,67	5,76	6,16	1,1	0,40	1,49
Питома вага витрат на управління у загальній собівартості продукції. %	1,13	1,29	1,24	0,16	-0,05	0,11
Середня заробітна плата на підприємстві (до оподаткування), тис. грн.	10,14	13,00	14,86	2,86	1,86	4,72

Джерело: розраховано на основі форм фінансової звітності [21]

Частка витрат на оплату праці збільшилася у 2020 р. на 0,40 %, у 2019 р. на 1,10%, що не сприяло суттєвим структурним змінам та здорожчання собівартості продукції. Наприклад, середня заробітна плата збільшилася за 2020 р. на 1860 грн, 2019 рік – на 2860 грн, що становило 28,23%. У 2018 р. на підприємстві відбувався постійний ріст заробітної плати, зокрема: з 01.04.2018 р. – на 10%, з 01.08.2018 р. – на 10%, з 01.11.2018 р. – на 15%. Можна відзначити рівень заробітної плати як конкурентоспроможний та вищий від середнього в

межах країни. Слід вважати ТДВ «Яготинський маслозавод» хорошим роботодавцем, що створює належні для стимулу умови праці.

Обсяг виробництва забезпечено за рахунок випуску продукції такої номенклатури: сирнотворожна продукція; масло вершкове; молоко питне; кисло-молочна продукція в асортименті, загалом 36 видів молочної продукції. Дохід ТДВ «Яготинський маслозавод» в розрізі номенклатурних груп наведена у табл. 2.2 вказує на наявність пріоритетів щодо випуску окремих видів продукції та їх постійні зміни.

Таблиця 2.2

Дохід ТДВ «Яготинський маслозавод» від продажу продукції, робіт, послуг в розрізі номенклатурних груп, тис. грн.

Найменування номенклатурної групи	2018		2019		2020	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
Масло	671 655	20,98	637 304	18,23	571 572	18,05
Сирно-творожна продукція	281 708	8,80	322 613	9,23	314 630	9,94
Молоко	781 305	24,40	862 442	24,67	829 450	26,20
Вершки	99 567	3,11	134 551	3,85	142 669	4,51
Сметана	333 980	10,43	380 458	10,88	432 234	13,65
Кисломолочна продукція	534 884	16,71	550 452	15,75	475 380	15,01
Дитяче харчування	379 815	11,86	432 727	12,38	293 125	9,26
Інша молочна продукція	118 758	3,71	175 194	5,01	107 263	3,39
Всього	3 201 672	100	3 495 741	100	3 166 323	100

Джерело: розраховано на основі форм фінансової звітності [21]

Серед пріоритетів випуску продукції ТДВ «Яготинський маслозавод» є молоко (молоко ультрапастеризоване 3,2% жиру, молоко ультрапастеризоване 2,6% жиру, молоко 3,2% жиру, молоко 2,6% жиру, молоко 1,0% жиру, молоко пряжене 2,6% жиру), частка якого у доході становила близько 24% у 2018-2019 рр. з незначним коливанням та збільшилася до 26,20% у 2020 р. Таким чином, близько четвертої частини доходів товариство отримує від реалізації молока.

Другий пріоритет – масло, частка реалізації якого забезпечує 20,98% доходів у 2018 р., 18,23% у 2019 р., 18,05% у 2020 р.

Асортимент масла об'єднує масло солодковершкове 69,2% жиру, масло солодковершкове 73% жиру, масло солодковершкове 82,5% жиру та масло топлене 99% жиру. Варто відмітити зміну пріоритетів випуску продукції та зменшення випуску і реалізації масла.

Лідируючі позиції мала кисломолочна продукція, що об'єднувала йогурти («Чорниця», «Полуниця», «Персик та сік маракуйї», «Манго», «Вишня-ревінь» 2,1% жиру; «Чорниця», «Полуниця», «Персик», «Манго – маракуйя», «Вишня – гранат», «Вишня – чорна смородина», «Класичний», питний «Класичний», безлактозний 1,5% жиру; «Льон – ваніль» 1,6% загального жиру; «Курага – лісовий горіх – злаки» 1,7% загального жиру; «Кіноа – зернята» 2,0% загального жиру; «Грецький», 2,5% жиру; «Турецький», 10% жиру), кефіри (кефір 1,0% жиру, 2,5% жиру, безлактозний 2,5% жиру), ряжанки (ряжанка 4,0% жиру), закваски (закваска PRO 0,5% жиру, закваска 2,5% жиру, закваска 0% жиру), айран (з кропом 1,8% жиру; 2,0% жиру) та інші види. Частка кисломолочної продукції також зменшувалася, що свідчить про структурні зміни у асортиментному ряді товариства.

Всі інші види продукції збільшували і дохід від реалізації, і частку у доходах. Так, доходи від реалізації сирнотворожної продукції збільшилися на 14,52%; вершків – 35,14%; сметани – 13,92%; дитячого харчування – 13,93%, іншої молочної продукції – 47,52%.

За 2018-2020 роках виконання плану виробництва можна оцінити на «задовільно». Процес виробництва продукції здійснюється відповідно до планів виробництва. У 2018 році в порівнянні з 2017 роком, виробництво становило: сирковотворожна продукція – 98,9%; кисломолочна продукція – 107,6% ; молоко – 99,2%; сметана – 100%; масла – 78,3% .В порівнянні з виробництвом за 2018 рік виробництво становило: сирковотворожна продукція – 104%; кисломолочна продукція – 91%; молоко – 100%; сметана» – 103%; масла – 77%. Найбільше зниження виробництва в порівнянні спостерігається по групі «Масло», що відбулося через зниження надходження вершків від підприємств холдингу МА.

Отже, доходи ТДВ «Яготинський маслозавод» збільшилися за рахунок збільшення реалізації сирнотворожної продукції, молока, вершків та сметани.

З метою поліпшення якості продукції ТДВ «Яготинський маслозавод» встановлено сучасне високотехнологічне обладнання закритого циклу від світових виробників, яке виключає безпосереднє втручання людини у виробничий процес, починаючи від забору сировини і закінчуючи фасуванням готової продукції. Це гарантує безпеку працівників на підприємстві і якість молочної продукції. Більша частина всіх основних засобів ТДВ «Яготинський маслозавод» зосереджується саме у виробничому обладнанні (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Основні засоби ТДВ «Яготинський маслозавод» за залишковою вартістю

Найменування групи	2018		2019		2020	
	тис.грн.	%	тис.грн.	%	тис. грн.	%
1.Виробничого призначення	288984	100	323375	100	469464	100
- будівлі та споруди	69176	23,94	82509	25,51	99879	21,28
- машини та обладнання	177766	61,51	182444	56,42	281431	59,95
- транспортні засоби	1623	0,56	24144	7,47	21779	4,64
- земельні ділянки	0	0	818	0,25	805	0,17
- інші	40419	13,99	33460	10,35	65570	13,97
Усього основні засоби	288984	100	323375	100	469464	100

Джерело: розраховано на основі форм фінансової звітності [21]

Підприємство має високий виробничий потенціал ТДВ «Яготинський маслозавод», що формується лише основними засобами виробничого призначення. У 2019 р. вартість основних засобів збільшилася на 11,90%, у 2020 р. – 45,17%, що вказує на постійне оновлення основних засобів.

Суттєвими змінами у складі та структурі основних засобів було придбання у 2019 р. транспортних засобів на 1 387,62 тис грн та земельної ділянки на 818 тис грн. (ділянка в середмісті м. Яготин Київської області). На споруди на будівлі припадало близько четвертої частини основних засобів, тобто основний акцент мало виробниче обладнання, що відповідає вимогам діяльності сучасного підприємства. У 2020 р. продовжилися процеси оновлення основних засобів з пріоритетністю вкладення коштів у оновлення машин та обладнання

(+98987 тис. грн.) та будівлі (+17370 тис. грн.). Відповідно, виробничий потенціал за рахунок основних засобів збільшився, що вказує на інноваційно-інвестиційне спрямування розвитку.

Отже, ТДВ «Яготинський маслозавод» є одним із лідерів з виробництва молочної продукції та випускає 36 її видів. Підприємство має форму ТДВ, а це зумовило специфіку його структури управління на чолі з директором, який має право розпоряджатися майном підприємства з метою забезпечення його ефективного функціонування. Доходи ТДВ «Яготинський маслозавод» збільшилися за рахунок розширення реалізації сирнотворожної продукції, молока, вершків та сметани. З метою поліпшення якості продукції ТДВ «Яготинський маслозавод» встановлено сучасне обладнання, що забезпечує належний стан основних засобів.

2.2. Оцінка фінансового стану підприємства

Основні показники фінансово-господарської діяльності – це показники активів та капіталу, формування прибутку, формування грошових потоків, відносні показників (ліквідності, фінансової стійкості, рентабельності, ділової активності тощо).

Активи підприємства збільшилася у 2018-2020 рр., що вказує на нарощення економічного потенціалу підприємства на 27,21%, в тому числі у 2019 р. на 11,43% та 2020 р. на 14,17% (табл. 2.4). За досліджений період збільшилася вартість таких активів основні засоби (55,62%), дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги (40,36%), дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом (256,76%), інша поточна дебіторська заборгованість (750,49%).

Абсолютний приріст вартості активів вказує на пріоритетність збільшення вартості готової продукції, дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги, основних засобів перед іншими активами.

Таблиця 2.4

Динаміка активів ТДВ «Яготинський маслозавод»

Активи	Роки			Відхилення					
	2018	2019	2020	Абсолютне відхилення, тис. грн			Відносне відхилення, %		
				2019-2018	2020-2019	2020-2018	2019-2018	2020-2019	2020-2018
I. Необоротні активи									
Основні засоби	288984	299742	449 730	10758	149988	160746	3,72	50,04	55,62
первісна вартість	497008	555394	745 525	58386	190131	248517	11,75	34,23	50,00
знос	208024	255652	295 795	47628	40143	87771	22,90	15,70	42,19
Довгострокові фінансові інвестиції:									
інші фінансові інвестиції	77 225	77 225	52 495	0	-24730	-24730	0,00	-32,02	-32,02
Довгострокова дебіторська заборгованість		115	0	115	-115	0	-	-100,00	-
Інші необоротні активи		23 633	19 734	23633	-3899	19734	-	-16,50	-
Усього за розділом I	366209	400 715	521 959	34506	121244	155750	9,42	30,26	42,53
II. Оборотні активи									
Запаси	-143509	106923	166 210	250432	59287	309719	-174,51	55,45	-215,82
Виробничі запаси	70728	68487	80 177	-2241	11690	9449	-3,17	17,07	13,36
Незавершене виробництво	6042	4990	5 528	-1052	538	-514	-17,41	10,78	-8,51
Готова продукція	30856	30989	75 317	133	44328	44461	0,43	143,04	144,09
Товари	3724	2457	5 188	-1267	2731	1464	-34,02	111,15	39,31
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	315882	414886	443 374	99004	28488	127492	31,34	6,87	40,36
Дебіторська заборгованість за розрахун.:									
за виданими авансами	8745	8394	7 737	-351	-657	-1008	-4,01	-7,83	-11,53
з бюджетом	37	13105	912	13068	-12193	875	35318,92	-93,04	2364,86
із внутрішніх розрахунків	380464	386072	389 781	5608	3709	9317	1,47	0,96	2,45
Інша поточна дебіторська заборгованість	913	7416	7 765	6503	349	6852	712,27	4,71	750,49
Гроші та їх еквіваленти	33152	19270	10 217	-13882	-9053	-22935	-41,87	-46,98	-69,18
Витрати майбутніх періодів	-	197	249	197	52	249	-	26,40	-
Інші оборотні активи	1011	130	1 182	-881	1052	171	-87,14	809,23	16,91
Усього за розділом II	851741	956393	1 027 446	104652	71053	175705	12,29	7,43	20,63
Баланс	1217950	1357108	1 549 405	139158	192297	331455	11,43	14,17	27,21

Джерело: розраховано на основі форм фінансової звітності [21]

Структура активів ТДВ «Яготинський маслозавод» у 2018-2020 рр. вказує, що основні активи були оборотних активах та їх частка досягла 70,47% у 2019 р. Оборотні активи були зосереджені у дебіторській заборгованості за товари, роботи, послуги з тенденцією до збільшення її частки з 25,94% у 2018 р. до 30,57% у 2019 р.; дебіторській заборгованості із внутрішніх розрахунків з тенденцією до зменшення частка від 31,24% у 2018 р. до 28,45% у 2019 р.; основних засобах з тенденцією до зменшення частка від 23,73% у 2018 р. до 22,09% у 2019 р.

Відповідно, активи товариства переважно формувалися за рахунок дебіторської заборгованості (за продукцію, товари, роботи, послуги, із внутрішніх розрахунків) та основних засобів. Формування активів ТДВ «Яготинський маслозавод» відбувалося за рахунок різних джерел капіталу, проте кількість джерел була досить обмежена. Діяльність підприємства була прибутковою у досліджуваному періоді, що свідчить про загальне ефективне здійснення господарської діяльності. У 2018 р. підприємство отримало 253 709 тис грн чистого прибутку, у 2019 р. – 184 741 тис. грн., у 2020 р. – 129 547 тис. грн. Для порівняння наведемо чистий фінансовий результат інших підприємств АТ «Молочний альянс» у 2019 р.: АТ «Варвамаслосирзавод» – 159 тис. грн., АТ «Надія» – (-100) тис. грн., ТОВ «Пирятинський сирзавод» – (-62085) тис. грн., ТДВ «Баштанський сирзавод» – (-14833) тис. грн., ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат» – (-54338) тис. грн, ТОВ «Торговий дім «Еталон» – (-7979) тис. грн. На основі наведених даних можна зробити висновок, що діяльність ТДВ «Яготинський маслозавод» є найбільш ефективною у структурі АТ «Молочний альянс», в той час коли більшість підприємств альянсу отримували збитки. Проте детального аналізу вимагає процес формування прибутку та факторів впливу на нього (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Аналіз фінансових результатів ТДВ «Яготинський маслозавод»

Активи	Роки			Відхилення					
	2018	2019	2020	Абсолютне відхилення, тис. грн			Відносне відхилення, %		
				2019-2018	2020-2019	2020-2018	2019-2018	2020-2019	2020-2018
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3201672	3495741	3 166 323	294069	-329418	-35 349	9,18	-9,42	-1,10
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2342351	2566752	2 657 868	224401	91116	315 517	9,58	3,55	13,47
Валовий: прибуток	859321	928989	508 455	69668	-420534	-350 866	8,11	-45,27	-40,83
Інші операційні доходи	5034	5869	3 332	835	-2537	-1 702	16,59	-43,23	-33,81
Адміністративні витрати	26531	33139	33 076	6608	-63	6 545	24,91	-0,19	24,67
Витрати на збут	446501	581379	239 378	134878	-342001	-207 123	30,21	-58,83	-46,39
Інші операційні витрати	23455	22961	15 995	-494	-6966	-7 460	-2,11	-30,34	-31,81
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	367868	297379	223 338	-70489	-74041	-144 530	-19,16	-24,90	-39,29
Інші фінансові доходи	5477	3503	2 539	-1974	-964	-2 938	-36,04	-27,52	-53,64
Інші доходи	116	19	24 903	-97	24884	24 787	-83,62	130968	21368,10
Фінансові витрати	62482	79520	72 302	17038	-7218	9 820	27,27	-9,08	15,72
Інші витрати	1421	3	24 739	-1418	24736	23 318	-99,79	824533	1640,96
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	309558	221378	153 739	-88180	-67639	-155 819	-28,49	-30,55	-50,34
Витрати (дохід) з податку на прибуток	55849	36637	24 192	-19212	-12445	-31 657	-34,40	-33,97	-56,68
Чистий фінансовий результат: прибуток	253709	184741	129 547	-68968	-55194	-124 162	-27,18	-29,88	-48,94

Джерело: розраховано на основі форм фінансової звітності [21]

З таблиці видно, що протягом 2020 року підприємство заробило чистого прибутку на 124 162 тис. грн., що на половину менше за фінансовий результат минулого періоду 2018 р. та на третину менше від фінансового результату у 2019 р.

У 2020 р. ефективність діяльності погіршилася, тобто зменшення фінансового результату не вдалося зупинити. Таке зменшення є негативним явищем для діяльності підприємства, оскільки зменшує власний капітал підприємства та дивіденти власників.

Причини зменшення у 2019 р. чистого прибутку ТДВ «Яготинський маслозавод»:

- темп приросту чистого доходу не перевищує темп приросту валюти балансу (9,18% проти 11,43%), що вказує на зменшення ефективності виробничої діяльності.

- чистий дохід підприємства протягом 2019 року зріс на 9,18%, проте собівартість продукції зросла на 9,58%, що свідчить про першочергове збільшення витрат на виробництво і реалізацію продукції. Таким чином, умова оптимізації валового прибутку не виконується, хочі валовий прибуток і збільшився на 69 668 тис грн;

Отже, можна зробити висновок, що виробнича діяльність підприємства є однією з підстав зменшення чистого прибутку ТДВ «Яготинський маслозавод» у 2019 р. Аналізуючи фінансовий результат від операційної діяльності додамо, що показник зменшився на 19,16%, що стало наслідком збільшення адміністративних витрат на 24,91%, що значно перевищує темп приросту чистого доходу від реалізації та неаргументоване збільшення адміністративних витрат. На 30,21% збільшилися витрати на реалізацію продукції. Значні темпи приросту невиробничих операційних витрат призвели до зменшення операційного прибутку підприємства. Збільшилися також фінансові витрати на 27,27%, що пов'язані з обслуговуванням облігацій та короткострокових кредитів комерційних банків. Фінансові доходи та інші доходи зменшилися у декілька разів, що також негативно вплинуло на кінцевий фінансовий результат.

Причини зменшення у 2020 р. чистого прибутку ТДВ «Яготинський маслозавод»:

– чистий дохід підприємства протягом 2020 року зменшився на 9,42% за рахунок зменшення обсягів реалізації масла на 65 732 тис грн, сирно-творожної продукції на 7 983 тис грн, молока на 32 992 тис грн, кисломолочної продукції на 75 072 тис грн, дитячого харчування на 139 602 тис грн, проте собівартість реалізованої продукції зростає на 13,14%, що свідчить про першочергове збільшення витрат на виробництво і реалізацію продукції. Таким чином, умова оптимізації валового прибутку не виконується, тому валовий прибуток зменшився майже на половину.

Отже, виробнича діяльність підприємства є однією з підстав зменшення чистого прибутку ТДВ «Яготинський маслозавод» у 2020 р, інші підстави: зменшення інших операційних доходів, інших фінансових доходів та збільшення адміністративних витрат, фінансових витрат та інших витрат.

Можна зробити висновок, що головною причиною зменшення чистого прибутку ТДВ «Яготинський маслозавод» є високі темпи зростання собівартості реалізованої продукції товарів і послуг, адміністративних витрат, витрат на збут та фінансових витрат за одночасного зменшення фінансових доходів, інших доходів та головне зменшення у 2020 р. чистого доходу від реалізації продукції через зменшення обсягів реалізації масла, сирно-творожної продукції, молока, кисломолочної продукції та дитячого харчування. Подальше дотримання зазначених тенденцій розвитку може призвести до погіршення фінансового стану підприємства та зменшення рівня його конкурентоспроможності.

Для повної характеристики господарської та фінансово діяльності товариства обрахуємо основні показники фінансового стану підприємства, а саме: показники ліквідності та платоспроможності (табл. 2.6), рентабельності підприємства; показники ділової активності.

Таблиця 2.6

Аналіз показників ліквідності ТДВ «Яготинський маслозавод»

Показники	Нормативне значення	Роки			Абсолютне відхилення			Відхилення від нормативу		
		2018	2019	2020	2019-2018	2020-2019	2020-2018	2018	2019	2020
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2-0,35	0,06	0,03	0,05	-0,02	0,02	-0,01	-0,14	-0,17	-0,15
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,8-1	1,23	1,39	1,82	0,16	0,43	0,59	0,43	0,59	1,02
Коефіцієнт поточної ліквідності (коефіцієнт загальної ліквідності, коефіцієнт покриття)	1,5-2	1,42	1,57	2,09	0,15	0,52	0,67	-0,08	0,07	0,59
Коефіцієнт критичної ліквідності (проміжний коефіцієнт покриття)	н/д	1,30	1,46	1,92	0,15	0,47	0,62			

Джерело: розраховано на основі форм фінансової звітності [21]

Коефіцієнт абсолютної ліквідності вказує, що підприємство не має достатньо коштів для погашення поточних зобов'язань за рахунок грошових коштів та їх еквівалентів.

Недоліком діяльності товариства у 2019 р. є зменшення рівня абсолютної ліквідності у два рази, що становить загрозу для господарської діяльності та виконання зобов'язань перед постачальниками, працівниками, бюджетом тощо. У 2020 р. абсолютна ліквідність покращилася на 0,02, проте у 4 рази була меншою від мінімального нормативного значення. Інші показники ліквідності перебували у межах нормативних значень та навіть перевищували їх. Для ТДВ «Яготинський маслозавод» була характерна надмірна швидка ліквідність, що пов'язано з великими розмірами дебіторської заборгованості. Коефіцієнт поточної ліквідності вказує на те, у підприємства значно збільшилася частка активних активів для покриття його зобов'язань.

Тому можна зробити висновок, що ТДВ «Яготинський маслозавод» є достатньо ліквідним та платоспроможним у даному періоді часу, однак йому потрібно оптимізувати склад та структуру оборотних активів у напрямі збільшення грошових коштів та формування незнижувального залишку грошових коштів на банківському рахунку.

Таблиця 2.7

Аналіз показників рентабельності ТДВ «Яготинський маслозавод», %

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		
	2018	2019	2020	2019-2018 рр.	2020-2019 рр.	2020-2018 рр.
1	2	3	4	5	6	7
1. Витратні показники рентабельності						
Рентабельність продукції за валовим прибутком	36,69	36,19	19,13	-0,49	-17,06	-17,56
Рентабельність операційної діяльності	12,96	9,28	7,58	-3,68	-1,70	-5,38
Рентабельність звичайної (господарської) діяльності	10,66	6,74	5,05	-3,92	-1,69	-5,61
2. Доходні показники рентабельності						
Валова рентабельність продажу (реалізації)	26,84	26,57	16,06	-0,26	-10,52	-10,78
Операційна рентабельність продажу (операційна маржа)	11,49	8,51	7,05	-2,98	-1,45	-4,44

Продовження таблиці 2.7

1	2	3	4	5	6	7
Чиста рентабельність продажу (реалізації):	7,92	5,28	4,09	-2,64	-1,19	-3,83
3. Ресурсні показники рентабельності						
Економічна рентабельність капіталу (рентабельність активів)	20,83	13,61	8,36	-7,22	-5,25	-12,47
Фінансова рентабельність (Рентабельність власного капіталу)	155,18	84,30	64,31	-70,88	-19,99	-90,87
Рентабельність оборотних активів	29,79	19,32	12,61	-10,47	-6,71	-17,18
Рентабельність виробництва (рентабельність основних засобів)	127,30	99,21	49,66	-28,09	-49,55	-77,64

Джерело: розраховано на основі форм фінансової звітності [21]

Отже, аналіз показників господарської діяльності підприємства свідчить про зменшення на 1% ефективності виробництва (на що вказує зменшення валової рентабельності продукції) щороку, ефективність операційної та звичайної діяльності також знижувалася. Динаміка доходних показників рентабельності свідчить про зниження ефективності продажу продукції. Значення операційної маржі та чистої рентабельності продажу на кінець 2020 року є доволі низькими, до того ж, спостерігається їх негативна динаміка.

Ресурсні показники рентабельності також мають негативну динаміку, що свідчить про зниження інвестиційної привабливості підприємства та невідповідність зростання активів, власного капіталу та чистого прибутку.

Таблиця 2.8

Аналіз показників ділової активності ТДВ «Яготинський маслозавод»

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		
	2018	2019	2020	2019-2018 рр.	2020-2019 рр.	2020-2018 рр.
1	2	3	4	5	6	7
Коефіцієнт загальної оборотності капіталу, оборотів	2,63	2,72	2,18	0,09	-0,54	-0,45
Період обороту загального капіталу, днів	139	134	168	-4	33	29

Продовження таблиці 2.8

1	2	3	4	5	6	7
Коефіцієнт оборотності оборотних (мобільних) засобів, оборотів	3,76	3,66	3,08	-0,10	-0,57	-0,68
Тривалість одного обороту оборотних засобів, днів	97	100	118	3	19	21
Коефіцієнт оборотності виробничих і товарних запасів, оборотів	22,31	32,69	19,05	10,38	-13,64	-3,26
Тривалість одного обороту виробничих і товарних запасів, днів	16	11	19	-5	8	3
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, оборотів	4,53	4,21	3,73	-0,32	-0,49	-0,81
Тривалість одного обороту дебіторської заборгованості, днів	80	87	98	6	11	17
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, оборотів	8,15	8,50	6,15	0,34	-2,35	-2,00
Тривалість одного обороту кредиторської заборгованості, днів	45	43	59	-2	16	15
Коефіцієнт оборотності грошових коштів, оборотів	96,58	181,41	309,91	84,83	128,50	213,33
Тривалість одного обороту грошових коштів, днів	4	2	1	-2	-1	-3
Фондовіддача	11,08	11,66	7,04	0,58	-4,62	-4,04

Джерело: розраховано на основі форм фінансової звітності [21]

З таблиці 2.8 бачимо, що протягом звітного періоду спостерігається погіршення за всіма показниками ділової активності підприємства. Так, всі коефіцієнти оборотності демонструють зменшення, що відповідно призводить до збільшення періодів обертання. Коефіцієнт загального обертання капіталу перевищує 1, тобто можна говорити про достатню інтенсивність обертання майна в доході.

Підприємство у 2020 р. проти 2018 р. мало на 29 днів довший період обороту загального капіталу, одного обороту оборотних засобів – 21 днів, виробничих і товарних запасів – 3 дні, дебіторської заборгованості – 17 днів, кредиторської заборгованості – 15 днів, грошових коштів – 3 дні. Зменшення

фондовіддачі на третину також є свідченням інтенсифікації виробництва і погіршення ділової активності.

Аналіз руху грошових коштів полягає, головним чином, у визначенні моментів і розмірів грошових надходжень і видатків. Ключовим моментом аналізу грошових потоків є розрахунок чистого грошового потоку від операційної діяльності. Кінцевою частиною Звіту про рух грошових коштів як основного інформативного джерела про грошові потоки є визначення чистого руху коштів як суми чистих грошових потоків від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності, а також визначення залишку грошових коштів на кінець періоду з урахуванням впливу зміни валютних курсів. В русі грошових коштів підприємства є як негативні, так і позитивні тенденції. Першою негативною ознакою грошового потоку ТДВ «Яготинський маслозавод» є формування від'ємного грошового потоку у 2019-2020 роках проти додатного його значення у 2018 р. від'ємний чистий грошовий потім призвів до зменшення грошових коштів у складі активів підприємства до 19 270 тис грн у 2019 р. та 10 217 тис. грн. у 2020 р.

Недоліком діяльності товариства у 2019 р. стало зменшення рівня абсолютної ліквідності до 0,05, що становить загрозу для господарської діяльності та виконання зобов'язань перед постачальниками, працівниками, бюджетом тощо. У 2020 р. рівень абсолютної ліквідності зменшився до 0,01.

Таким чином, лише у 2018 р. підприємство генерувало вхідні грошові потоки, що перевищували за обсягом вихідні грошові потоки. У 2019-2020 р. чистий грошовий потік набував від'ємного значення, що призвело до різкого зменшення грошових коштів та погіршення абсолютної ліквідності товариства.

У 2018-2020 роках товариство було здатним забезпечувати фінансування операційної діяльності, що свідчить про ефективність останньої. Проте від'ємні грошові потоки формувала фінансова діяльність у 2018-2019 роках та інвестиційна діяльність у 2018-2020 роках.

У 2019 р. основною причиною формування від'ємного чистого грошового потоку стала фінансова діяльність. Негативною тенденцією є значне зменшення

чистого операційного грошового потоку в 2020 році на 47%, що становило 106 016 тис грн. На нашу думку, якщо не відбулося таке різке скорочення чистого грошового потоку від операційної діяльності, то можливо було б забезпечити чистий грошовий потік у 2020 році. У 2020 році спостерігаємо скорочення грошового потоку від інвестиційної діяльності у 2 рази, що становить 138 498 тис. грн.

Для поглибленого аналізу грошових потоків ТДВ «Яготинський маслозавод» визначено їх склад та структуру (табл. 2.9 та табл. 2.10).

Таблиця 2.9

Аналіз вхідних грошових потоків ТДВ «Яготинський маслозавод»

Показник	2018		2019		2020	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності Надходження від:						
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3685041	81,11	4 028 859	81,87	4 262 549	34,82
Цільового фінансування	2031	0,04	2 415	0,05	3 119	0,03
Надходження від повернення авансів	159105	3,50	134 441	2,73	317 729	2,60
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках					740	0,01
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)					140	0,00
Інші надходження	522	0,01	519	0,01	228	0,00
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності Надходження від реалізації:						
необоротних активів	1993	0,04	219	0,00		
Надходження від отриманих відсотків			34	0,00		
Надходження від погашення позик	5000	0,11	7 000	0,14	7 000	0,06
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності Надходження від:						
Отримання позик	689060	15,17	746 405	15,17	7 651 672	62,50
Інші надходження	355	0,01	1 154	0,02		
Всього вхідний грошовий потік	4543107	100	4921046	100	12243177	100

Джерело: розраховано на основі форм фінансової звітності [21]

Вхідні грошові потоки товариства формувалися за рахунок різних джерел, що представлені операційною, фінансовою та інвестиційною діяльністю. У 2018-2019 рр. структура вхідного потоку була подібною та частка операційної діяльності становила близько 85%, частка фінансової діяльності – близько 15%, частка інвестиційної діяльності – менше 1%. У 2020 році відбулися структурні зміни зі збільшенням частки коштів від фінансової діяльності до 63%.

Склад вхідних грошових потоків ТДВ «Яготинський маслозавод» за складовими обмежувався стабільними надходженням від реалізації продукції, цільового фінансування, надходження від повернення авансів, надходження від повернення авансів, надходження від погашення позик, отримання позик. Інші складові виникали лише в окремих роках.

За даними аналізу структури вхідного грошового потоку ТДВ «Яготинський маслозавод», варто відмітити важливість таких надходжень як надходження від реалізації продукції та надходження від отримання позик. Сукупно на надходження від реалізації продукції та від отримання позик припадало у 2018 р. – 99,85%, 2019 р. – 99,85%, 2020 р. – 99,94%. Це свідчить про високий ступінь концентрації грошових потоків та залежність від двох джерел формування грошових потоків.

Склад вихідних грошових потоків ТДВ «Яготинський маслозавод» за складовими обмежувався витрачанням на забезпечення операційної діяльності (товари, роботи, послуги, оплата праці, соціальні заходи, податки та збори), інвестиційної діяльності (придбання необоротних активів та надання позик працівникам), фінансової діяльності (погашення позик, сплата відсотків та у 2019-2020 рр. – сплата дивідендів).

Таблиця 2.10

Аналіз вихідних грошових потоків ТДВ «Яготинський маслозавод»

Показник	2018		2019		2020	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
1	2	3	4	5	6	7
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності						
Витрачання на оплату:						
Товарів (робіт, послуг)	3424461	75,69	3643790	73,83	4185891	34,10
Праці	87029	1,92	117995	2,39	135295	1,10

Продовження таблиці 2.10

1	2	3	4	5	6	7
Відрахувань на соціальні заходи	23294	0,51	31067	0,63	35824	0,29
Зобов'язань з податків і зборів	106774	2,36	134085	2,72	104083	0,85
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	1277	0,03	1216	0,02	22984	0,19
Витрачання на оплату авансів					24	0,00
Інші витрачання	12915	0,29	15090	0,31	5197	0,04
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності						
Витрачання на придбання:						
необоротних активів	100332	2,22	62459	1,27	208189	1,70
Витрачання на надання позик	5000	0,11	14485	0,29	7000	0,06
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності						
Погашення позик	749896	16,58	729757	14,79	7552149	61,52
Сплату дивідендів			162615	3,29	1312	0,01
Витрачання на сплату відсотків	13190	0,29	22995	0,47	18591	0,15
Всього вихідного грошового потоку	4524168	100,00	4935554	100,00	12276539	100,00

Джерело: розраховано на основі форм фінансової звітності [21]

У 2018-2019 рр. структура вихідного потоку, подібно до вхідного потоку, була подібною та частка операційної діяльності становила близько 80%, частка фінансової діяльності – близько 17-18%, частка інвестиційної діяльності – 2%. У 2020 році відбулися структурні зміни зі зменшенням частки операційної діяльності у вихідному грошовому потоці до 37%, збільшенням частки коштів від фінансової діяльності до 62%.

Таким чином, фінансування операційної діяльності ТДВ «Яготинський маслозавод» у 2020 р. поступалося погашенню кредитів попередніх років та сплату відсотків за користування позиковими коштами.

2.3. Аналіз структури капіталу ТДВ «Яготинський маслозавод»

Капітал ТДВ «Яготинський маслозавод» у досліджуваному періоді зріс на 27,21%, в тому числі у 2019 р. збільшився на 11,43%. Це стало наслідком

збільшення власного капіталу на 16,19% або 73 635 тис. грн., довгострокових зобов'язань на 34,04% або 55 650 тис. грн., поточних зобов'язань на 1,65% або 9 873 тис. грн. (табл. 2.11). Капітал ТДВ «Яготинський маслозавод» у 2020 р. збільшився на 14,17%, що стало наслідком збільшення власного капіталу на 12,2% або 64 434 тис грн, зменшення довгострокових зобов'язань на 8,07% або 17 692 тис грн, поточних зобов'язань на 23,88% або 145 555 тис грн. Наведені показники з фінансової звітності вказують, що підприємство комбінує власні та залучені джерела фінансування власної діяльності.

Власний капітал товариства формувався лише за рахунок зареєстрованого капіталу та нерозподіленого прибутку, резервного капіталу виключно у 2020 р.

Статутний капітал товариства складає 3 796 716 грн., розділений на 361 592 прості іменні акції номінальною вартістю 10 грн. 50 коп. кожна. 99,3614% акцій належить Приватному акціонерному товариству «Молочний Альянс», інші юридичні особи - власники простих іменних акцій - 0,0075%, фізичні особи - власники простих іменних акцій - 0,6311 %. Статутний капітал та середньорічна кількість акцій залишилася незмінною, проте збільшувався нерозподілений прибуток як складова власного капіталу на 53 732 тис. грн. у 2018 р. та 73 635 тис. грн. у 2019 р., 62 906 тис. грн. у 2020 р., що було максимальним вхідним грошовим потоком у відповідних роках.

Водночас значною мірою зросли у 2019 р. довгострокові зобов'язання товариства – 34,04%, які представлені випущеними облігаціями серії С (погашення 18.11.2024 -19.05.2025) та серії D (погашення 16.02.2025 - 17.08.2025). У 2020 р. (10.03.2020 р.) відбулося часткове погашення зобов'язань за облігаціями серії D у розмірі 5380 тис грн. Станом на 31.12.2019 р. існують довгострокові орендні зобов'язання у сумі 18 973 тис. грн. Основні орендовані об'єкти – земля та транспортні засоби.

Таблиця 2.11

Аналіз капіталу ТДВ «Яготинський маслозавод», тис. грн.

Пасиви	Роки			Відхилення					
	2018	2019	2020	Абсолютне відхилення, тис. грн			Відносне відхилення, %		
				2019-2018	2020-2019	2020-2018	2019-2018	2020-2019	2020-2018
І. Власний капітал									
Зареєстрований (пайовий) капітал	3 797	3 797	3 797	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Резервний капітал			1 528		1 528	1 528	-	-	-
Нерозподілений прибуток	450918	524 553	587 459	73 635	62 906	136 541	16,33	11,99	30,28
Усього за розділом І	454715	528 350	592 784	73 635	64 434	138 069	16,19	12,20	30,36
ІІ. Довгострокові зобов'язання і забезпечення									
Інші довгострокові зобов'язання	163493	219 143	201 451	55 650	-17 692	37 958	34,04	-8,07	23,22
Усього за розділом ІІ	163 493	219 143	201 451	55 650	-17 692	37 958	34,04	-8,07	23,22
ІІІ. Поточні зобов'язання і забезпечення									
Короткострокові кредити банків	154819	129238	216 608	-25 581	87 370	61 789	-16,52	67,60	39,91
Поточна кредиторська заборгованість за:									
довгостроковими зобов'язаннями		6 225	8 185	6 225	1 960	8 185	-	31,49	-
товари, роботи, послуги	155939	172321	201 194	16 382	28 873	45 255	10,51	16,76	29,02
розрахунками з бюджетом	13066	14344	4 840	1 278	-9 504	-8 226	9,78	-66,26	-62,96
у тому числі з податку на прибуток	9087	2807	499	-6 280	-2 308	-8 588	-69,11	-82,22	-94,51
розрахунками зі страхування	1266	1486	1 794	220	308	528	17,38	20,73	41,71
розрахунками з оплати праці	4645	5293	6 461	648	1 168	1 816	13,95	22,07	39,10
одержаними авансами	25	0	25	25	-	-	-		
розрахунками з учасниками	1789	2988	1 790	1 199	-1 198	1	67,02	-40,09	0,06
із внутрішніх розрахунків	215919	208694	290 562	-7 225	81 868	74 643	-3,35	39,23	34,57
Поточні забезпечення	9567	14 599	17 938	5 032	3 339	8 371	52,60	22,87	87,50
Інші поточні зобов'язання	42732	54 427	5 773	11 695	-48 654	-36 959	27,37	-89,39	-86,49
Усього за розділом ІІІ	599742	609 615	755 170	9 873	145 555	155 428	1,65	23,88	25,92
Баланс	1217950	1 357 108	1 549 405	139 158	192 297	331 455	11,43	14,17	27,21

Джерело: розраховано на основі форм фінансової звітності [21]

Поточні зобов'язання і забезпечення були найменш мобільними в складі капіталу підприємства та формувалися за рахунок короткострокових кредитів банків, поточної кредиторської заборгованості за: довгостроковими зобов'язаннями (лише у 2019-2020 рр.), за товари, роботи, послуги, розрахунками з бюджетом, зі страхування, з оплати праці, з учасниками, із внутрішніх розрахунків та поточних забезпечень.

Станом на 31.12.2019 року заборгованість за кредитами банків складає 127 000 тис. грн. та відсотків по ним – 2 238 тис. грн. (на 31.12.2018р. заборгованість: за кредитом – 152 500 тис. грн. та відсотки - 2 319,0 тис. грн.). Відсоткова ставка та термін користування кредитами визначається згідно заявок та складала з 14,5% по 19%. Протягом 2019 року отримано кредитів на суму 593 000 тис. грн., погашено 618 500 тис. грн. Можна стверджувати про активне використання короткострокових кредитів банків та відмову від залучення довгострокових кредитів. Протягом 2020 р. кредитна активність товариства зменшилася та непогашеними було лише 4 378 тис. грн. короткострокових кредитів, що у 29,5 разів менше від попереднього року.

Для детальнішого аналізу необхідно вивчити структуру капіталу з поділом на власний та позиковий капітал, з'ясувати причини змін їх складових і дати оцінку цим змінам за аналізований період (рис. 2.2).

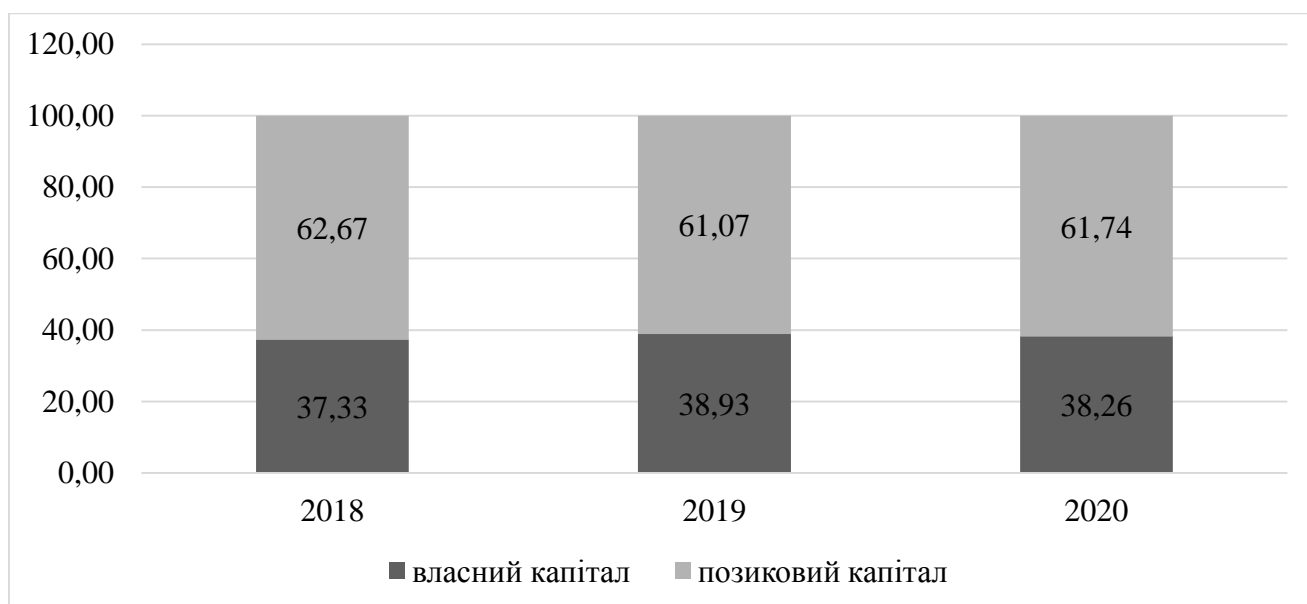

Рис. 2.2. Структура капіталу ТДВ «Яготинський маслозавод», %

Джерело: розраховано на основі форм фінансової звітності [21]

За даними фінансової звітності можна визначити структуру капіталу ТДВ «Яготинський маслозавод» з суттєвим переважанням позикового фінансування та його сукупною часткою 62,67% у 2018 р., 61,07% у 2019 р., 61,74% у 2020 р. Відповідно у досліджуваному періоді пріоритети фінансування та структури капіталу не змінилися і переважало позикове фінансування над власним.

Власний капітал відображає частину активів підприємства, сформовану власниками при його створенні, а також утворену в процесі діяльності підприємства. Це – сукупність коштів, що належать власникам підприємства, беруть участь у господарському процесі і приносять прибуток в будь-якій формі. Для ТДВ «Яготинський маслозавод» власний капітал був у формі статутного капіталу з часткою у сукупному капіталі менше 1% (табл. 2.12), резервний капітал сформувався вперше у 2020 р. та його частка становила 0,1%.

Таблиця 2.12

Аналіз структури капіталу ТДВ «Яготинський маслозавод», %

Пасиви	Роки			Абсолютне відхилення		
	2018	2019	2020	2019-	2020-	2020-
				2018 рр.	2019 рр.	2018 рр.
1	2	3	4	5	6	7
I. Власний капітал						
Зареєстрований (пайовий) капітал	0,31	0,28	0,25	-0,03	-0,03	-0,03
Резервний капітал	0,00	0,00	0,10	0,00	0,10	0,10
Нерозподілений прибуток	37,02	38,65	37,92	1,63	-0,74	-0,74
Усього за розділом I	37,33	38,93	38,26	1,60	-0,67	-0,67
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення						
Інші довгострокові зобов'язання	13,42	16,15	13,00	2,72	-3,15	-3,15
Усього за розділом II	13,42	16,15	13,00	2,72	-3,15	-3,15
III. Поточні зобов'язання і забезпечення						
Короткострокові кредити банків	12,71	9,52	13,98	-3,19	4,46	4,46
Поточна кредиторська заборгованість за:						
довгостроковими зобов'язаннями	0,00	0,46	0,53	0,46	0,07	0,07
товари, роботи, послуги	12,80	12,70	12,99	-0,11	0,29	0,29
розрахунками з бюджетом	1,07	1,06	0,31	-0,02	-0,74	-0,74

Продовження таблиці 2.12

1	2	3	4	5	6	7
у тому числі з податку на прибуток	0,75	0,21	0,03	-0,54	-0,17	-0,17
розрахунками зі страхування	0,10	0,11	0,12	0,01	0,01	0,01
розрахунками з оплати праці	0,38	0,39	0,42	0,01	0,03	0,03
одержаними авансами	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
розрахунками з учасниками	0,15	0,22	0,12	0,07	-0,10	-0,10
із внутрішніх розрахунків	17,73	15,38	18,75	-2,35	3,38	3,38
Поточні забезпечення	0,79	1,08	1,16	0,29	0,08	0,08
Інші поточні зобов'язання	3,51	4,01	0,37	0,50	-3,64	-3,64
Усього за розділом III	49,24	44,92	48,74	-4,32	3,82	3,82
Баланс	100,00	100,00	100,00	0,00	0,00	0,00

Джерело: розраховано на основі форм фінансової звітності [21]

У 2018-2020 рр. відбулися незначні структурні зміни у капіталі ТДВ «Яготинський маслозавод»: зменшення частки інших довгострокових зобов'язань на 3,15 в.п., збільшення частки короткострокових кредитів банків на 4,46 в.п. та частки поточних зобов'язань із внутрішніх розрахунків на 3,38 в.п.

Структура капіталу ТДВ «Яготинський маслозавод» у 2018-2020 рр. вказує, що основними джерелами формування капіталу були нерозподілений прибуток, кредиторська заборгованість за внутрішніми розрахунками, за товари, роботи, послуги, інші довгострокові зобов'язання. Відповідно у досліджуваному періоді пріоритети фінансування та структури капіталу підприємства не змінилися і переважало позикове фінансування над власним фінансуванням.

Фінансова стійкість підприємства – одна з найважливіших характеристик його діяльності та фінансово-економічного добробуту.

Таблиця 2.13

Аналіз фінансової стійкості ТДВ «Яготинський маслозавод»

Показники	Нормативне значення	Роки			Абсолютне відхилення		
		2018	2019	2020	2019-2018 рр.	2020-2019 рр.	2020-2018 рр.
1	2	3	4	5	6	7	8
Коефіцієнт фінансової незалежності	не менше 0,5	0,37	0,39	0,38	0,02	-0,01	0,01
Коефіцієнт фінансової залежності	не більше 0,5	0,63	0,61	0,62	-0,02	0,01	-0,01
Коефіцієнт маневреності ВОК	0,2	0,19	0,24	0,12	0,05	-0,12	-0,08

Продовження таблиці 2.13

1	2	3	4	5	6	7	8
Коефіцієнт фінансової стійкості	не менше 0,8	0,51	0,55	0,51	0,04	-0,04	0,01
Коефіцієнт фінансового ризику	н/д	1,68	1,57	1,61	-0,11	0,05	-0,06
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	н/д	0,26	0,29	0,25	0,03	-0,04	-0,01

Джерело: розраховано на основі форм фінансової звітності [21]

З таблиці 2.13 видно, що фінансова стійкість в цілому трохи покращилася, оскільки коефіцієнт фінансової незалежності збільшився від 0,37 у 2018 р. до 0,38 у 2020 р., але в цілому показники ТДВ «Яготинський маслозавод» не досягають нормативних значень. Також бачимо, що структура капіталу мала схильність до покращення у 2019 р., коли коефіцієнт фінансового ризику зменшився на 0,05, проте у 2020 р. знову відбулося погіршення за рахунок збільшення поточних зобов'язань. Так, коефіцієнти фінансової стійкості вказують на неефективне формування капіталу та недотримання рекомендованих пропорцій і співвідношень власного та позикового капіталу. Станом на 2018-2020 рр. ТДВ «Яготинський маслозавод» має фінансову залежність та втрачену фінансову стійкість.

Можна зробити висновок про відсутність зрушень в структурі джерел фінансування ТДВ «Яготинський маслозавод» у 2019-2020 рр., що б дало змогу зменшити рівень залежності від позикових джерел.

Аналіз ефективності використання капіталу передбачає визначення управління позикового капіталу у частині ефективності поточних зобов'язань (табл. 2.14).

Згідно розрахунків у таблиці 2.14 бачимо, що підприємство протягом звітного періоду суттєво не змінило політики управління розрахунками з кредиторами. Щодо якості структури зобов'язань, то протягом періоду було незначне збільшення коефіцієнту забезпеченості зобов'язань загалом. Зробимо висновок про позитивну динаміку коефіцієнтів забезпеченості зобов'язань.

Аналіз оборотності поточних зобов'язань ТДВ «Яготинський маслозавод»

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		
	2018	2019	2020	2019- 2018 рр.	2020- 2019 рр.	2020- 2018 рр.
1	2	3	4	5	6	7
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	8,15	8,90	8,06	0,75	-0,84	-0,09
Період оборотності кредиторської заборгованості	45,0	41,23	45,5	-3,77	4,27	0,50
Загальна забезпеченість зобов'язань	2,86	2,62	2,89	-0,24	0,27	0,03
Забезпеченість поточних зобов'язань	2,25	2,06	2,27	-0,19	0,21	0,03
Забезпеченість розрахунків з банками	0,58	0,53	0,59	-0,05	0,06	0,01
Забезпеченість розрахунків з іншими кредиторами	0,58	0,54	0,59	-0,05	0,06	0,01
Забезпеченість розрахунків з державою	0,05	0,04	0,05	0,00	0,00	0,00
Забезпеченість внутрішніх розрахунків	0,81	0,74	0,82	-0,07	0,08	0,01

Джерело: розраховано на основі форм фінансової звітності [21]

Для оцінки зміни рівня виконання поточних зобов'язань з урахуванням зміни їх структури, можна скористатися інтегральним показником, сформованим як добуток темпів зростання вказаних вище коефіцієнтів забезпеченості зобов'язань. Розрахунок інтегрального показника проводиться за формулою:

$$Z_{int} = \sqrt[4]{Tr(Зб) \times Tr(Зк) \times Tr(Зд) \times Tr(Зв)} \quad (2.1)$$

Для визначення інтегрального показника визначимо темпи росту показників забезпечення: забезпеченість розрахунків з банками (Tr(Зб)); забезпеченість розрахунків з іншими кредиторами (Tr(Зк)); забезпеченість розрахунків з державою (Tr(Зд)); забезпеченість внутрішніх розрахунків, з робітниками і засновниками (Tr(Зв)., що наведені у табл. 2.15.

Таблиця 2.15

Аналіз темпів росту оборотності поточних зобов'язань ТДВ «Яготинський маслозавод»

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		
	2018	2019	2020	2019- 2018 рр.	2020- 2019 рр.	2020- 2018 рр.
1	2	3	4	5	6	7

Продовження таблиці 2.15

1	2	3	4	5	6	7
Забезпеченість розрахунків з банками (Тр(Зб))	0,58	0,44	0,82	0,76	1,85	0,24
Забезпеченість розрахунків з іншими кредиторами (Тр(Зк))	0,16	0,19	0,02	1,17	0,12	-0,14
Забезпеченість розрахунків з державою (Тр(Зд))	0,05	0,05	0,02	1,01	0,37	-0,03
Забезпеченість внутрішніх розрахунків, з робітниками і засновниками (Тр(Зв))	0,83	0,74	1,13	0,89	1,52	0,30

Джерело: розраховано на основі форм фінансової звітності [21]

Розрахунок інтегрального показника ТДВ «Яготинський маслозавод» у 2019-2020 рр. проводиться за формулою:

$$2019 \text{ р. } Z_{\text{інт}} = \sqrt[4]{0,76 * 1,17 * 1,01 * 0,89} = 0,95 \quad (2.2)$$

$$2020 \text{ р. } Z_{\text{інт}} = \sqrt[4]{1,85 * 0,12 * 0,37 * 1,52} = 0,59 \quad (2.3)$$

Значення інтегрального показника у 2019-2020 рр. менше одиниці, що свідчить про підвищення якості розрахунків ТДВ «Яготинський маслозавод» за поточними зобов'язаннями протягом останніх трьох років.

Аналіз капіталу доцільно доповнити аналізом рентабельності капіталу та його складових (табл. 2.16).

Таблиця 2.16

Аналіз рентабельності капіталу ТДВ «Яготинський маслозавод», %

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		
	2018	2019	2020	2019-2018 рр.	2020-2019 рр.	2020-2018 рр.
Економічна рентабельність капіталу	20,83	13,61	8,36	-7,22	-5,25	-12,47
Рентабельність власного капіталу	55,80	34,97	21,85	-20,83	-13,11	-33,94

Джерело: розраховано на основі форм фінансової звітності [21]

Отже, аналіз рентабельності капіталу вказує, що на 1 грн вкладеного капіталу припадало у 2018 р. 0,21 грн. чистого прибутку, проте з часом показник зменшився до 0,08 грн. Невідповідність зростання капіталу та чистого прибутку призвели до зменшення ефективності використання капіталу ТДВ «Яготинський маслозавод».

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ ТДВ «ЯГОТИНСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД»

3.1. Підходи до удосконалення структури капіталу підприємства

Головне питання в управлінні капіталом є оптимізація його структури, що обумовлено потребою в достатньому фінансовому забезпеченні господарської діяльності підприємства та його подальшого розвитку, необхідністю мінімізації середньозважених витрат на капітал, а також необхідністю підвищення рівня рентабельності власного капіталу, фінансової стійкості та платоспроможності підприємства [1, с. 227].

Домінуючою теорією визначення оптимальної структури капіталу в сучасних умовах вважається нобелівська теорія Міллера-Модильяні. Її головна ідея полягає в тому, що на досконалих ринках структура капіталу не має вирішального значення з огляду на ринкову вартість корпорацій. Недосконалість же ринків, зокрема система оподаткування, спричиняють до іншого тлумачення структури капіталу – боргове фінансування вважається в цілому прийнятнішим [2].

На сьогодні не має однозначного підходу до оптимізації структури капіталу. Зокрема, Л. Басовський і Г. Маховикова [3, с. 70; 4, с. 156] під оптимальною структурою капіталу розуміють певне співвідношення власного та позикового капіталу, що призводить до максимізації вартості акцій підприємства. У даному підході чітко виражена мета пошуку оптимальної структури капіталу підприємства, проте даний підхід має загальний характер для практичної діяльності фінансових менеджерів виключно акціонерних товариств.

На думку І.О. Бланка, оптимальна структура капіталу становить таке співвідношення використання власних і позикових коштів, за умови якого забезпечується ефективна пропорційність між коефіцієнтом фінансової

рентабельності (коефіцієнтом власного капіталу) та коефіцієнтом стійкості підприємства, тобто максимізується його ринкова вартість [5, с. 213]. Слід зазначити, що саме максимізація зростання рентабельності власного капіталу і фінансової стійкості підприємства є найзмістовнішим критерієм при визначенні оптимального співвідношення різних елементів капіталу підприємства.

Схоже визначення оптимізації структури капіталу надають В.О. Подольська та О.В. Яріш, які вважають, що: «Оптимізація структури капіталу – це таке співвідношення між власним і позиковим капіталом, за якого забезпечується найефективніша пропорційність між дохідністю і фінансовою стійкістю підприємства» [6, с. 355]. Проте, цей підхід не враховує вартість залучення джерел фінансування.

Під оптимальною структурою капіталу Д.К. Шим і Д.Г. Сігел розуміють змішану структуру довгострокових джерел грошових коштів, що використовуються підприємством, яка мінімізує загальні капітальні витрати [7, с. 211]. Цей підхід базується на мінімізації витрат на капітал, проте не враховує результативність діяльності підприємств.

Б. Зві найбільшу увагу приділяє саме відносному порівнянню показників ринкової вартості компанії і вважає, що оптимальним джерелом фінансування компанії є найменш вартісний вираз ціни капіталу [8, с. 173].

Суторміна В.М. називає оптимальною таку структуру капіталу, «... за якої досягається максимальна вартість корпорації на фінансовому ринку за мінімальної ціни капіталу» [9, с. 283].

Отже, більшість економістів під оптимальною структурою капіталу розуміють певне співвідношення власних і позикових коштів у структурі сукупного капіталу. Проте, науковці по різному трактують ознаки оптимального співвідношення джерел капіталу. Виділимо основні ознаки, за якими фахівці пропонують визначати оптимальну структуру капіталу:

- максимізація дохідності (рентабельності);
- зміцнення фінансової стійкості;
- мінімізація витрат на капітал;

- максимізація ринкової вартості.

Розглянемо сутність, умови та обмеження щодо практичного використання кожного з вищезазначених критеріїв оптимізації структури капіталу.

Оптимізація структури капіталу за критерієм максимізації рівня прогнозованої фінансової рентабельності. Цей метод ґрунтується на розрахунках рівня рентабельності власного капіталу при різній структурі капіталу. Доцільність і обсяги залучення позикового капіталу обґрунтовуються і обмежуються позитивним значенням ефекту фінансового важеля. Головною метою підприємства у довгостроковому періоді є максимізація його прибутку і саме це, насамперед, слід враховувати при визначенні оптимальної структури капіталу. Використання позикового капіталу доцільно тільки за умови перевищення сукупної рентабельності витрат на позиковий капітал. Тобто гранична межа використання позикового капіталу для конкретного підприємства визначається на підставі ефекту фінансового левериджу (ЕФЛ) [10, с. 117].

За цим методом можна точно визначити доцільність і можливі обсяги використання позикового капіталу за відомого рівня витрат на нього та рентабельності активів. Однак, він не враховує:

- обсяг витрат на залучення власного капіталу підприємством (а саме ці витрати зумовлюють можливість і доцільність залучення власного капіталу);
- потребу підприємства у довгострокових джерелах фінансування.

На практиці, визначення оптимальної структури капіталу не обмежується досягненням оптимального співвідношення між позиковим і власним капіталом. Велике практичне значення має термін залучення капіталу, оскільки фінансування довгострокових активів неможливе за рахунок короткострокових джерел.

Оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації витрат на його залучення. Цей метод ґрунтується на оцінці витрат на власний і позиковий капітал за різних умов їх формування та обслуговування. Визначення оптимальної структури капіталу здійснюється за найменшими витратами на його залучення.

Використовуючи капітал з різних джерел, фінансові менеджери намагаються оптимізувати структуру капіталу з метою зменшення витрат на його залучення. Тобто, організація може приймати фінансово-інвестиційні рішення, якщо рівень їх рентабельності не нижче поточного значення показника середньозважених витрат на капітал. Фактично WACC характеризує альтернативну вартість інвестування, тобто, той рівень прибутковості, який може бути отриманий компанією при вкладенні не в новий проект, а вже в існуючий.

Недоліком визначення оптимальної структури капіталу за WACC є те, що найдешевший спосіб ведення господарства не є запорукою його ефективної діяльності. Критерії мінімізації витрат на залучення капіталу не враховує рівень отриманої фінансової рентабельності.

Оптимізація структури капіталу за критерієм WACC пов'язана з вибором дешевших джерел фінансування активів підприємства. Проте, формування оптимальної структури капіталу за критерієм мінімізації його вартості може призвести до втрати підприємством своєї фінансової стійкості. Адже, як правило, вартість власного капіталу підприємства є вищою, ніж позикового, і звичайно політика формування фінансових ресурсів буде акцентована переважно на використанні залучених коштів. Але термін використання власного капіталу є необмеженим, завдяки чому можливе фінансування необоротних активів. З іншого боку, позиковий капітал призводить до зростання ринкової вартості тільки за умови його ефективного використання, що визначається фінансовим показником – ефектом фінансового важелю.

Оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації рівня фінансових ризиків. Даний метод дозволяє визначити, скільки позикових і власних коштів можна залучити без порушення фінансової стійкості і платоспроможності компанії, а також як зміна пропорцій власного і позикового капіталу позначиться на прибутку.

Алгоритм цього методу включає такі кроки [12]:

1) визначення найуспішніших періодів (місяць або квартал) за минулий звітний рік по максимальному фінансового результату господарської діяльності компанії (прибутку);

2) розрахунок за вибраний період показників (а) платоспроможності (коефіцієнти абсолютної та поточної ліквідності, забезпеченості активами і платоспроможності за поточними зобов'язаннями); (б) фінансової стійкості (коефіцієнти автономії (фінансової незалежності), забезпеченості власними оборотними засобами, частки простроченої кредиторської заборгованості у пасивах, відносини дебіторської заборгованості до сукупних активів);

3) порівняти розраховані показники з нормативними й обрати найкращі. Визначити співвідношення власного і позикового капіталу як оптимальне в тому періоді, в якому показники фінансової стійкості і платоспроможності будуть найбільш наближені до нормативних.

Наступний метод оптимізації структури капіталу за критерієм *середньозважених витрат на капітал (WACC)*. Даний критерій характеризує вартість капіталу, авансованого в діяльність організації. Використовуючи капітал з різних джерел, фінансові менеджери намагаються оптимізувати структуру капіталу з метою зменшення витрат на його залучення. Тобто, організація може приймати будь-які рішення (у тому числі інвестиційні), якщо рівень їх рентабельності не нижче поточного значення показника середньозважених витрат на капітал. Фактично WACC характеризує альтернативну вартість інвестування, тобто, той рівень прибутковості, який може бути отриманий компанією при вкладенні не в новий проект, а вже в існуючий. Вибір безризикової ставки дохідності здійснюється фінансовим аналітиком (контролером, консультантом чи оцінщиком) самостійно, опираючись на наявну інформацію. Існуючі відмінності у підходах до вибору безризикових ставок зумовлені особливостями діяльності корпорацій реального та фінансового секторів [14, с. 65], а також різною строковістю державних облігацій, що служать базою для розрахунків, періодом, за який ураховуються дані, і рядом інших факторів. Так, згідно з дослідженнями компанії KPMG,

базова процентна ставка в єврозоні за останні п'ять років тримається на рівні 3,5% у доларах [15].

Основними завданнями при управлінні структурою капіталу підприємства є забезпечення виваженої структури капіталу, яка забезпечила б прибутковість і поступове зростання ринкової вартості підприємства. Також, під час здійснення оптимізації структури капіталу підприємства потрібно враховувати: галузеві особливості діяльності підприємства, частку підприємства на ринку, стадію життєвого циклу підприємства та показники, які визначають структуру активів та їх ліквідність, рівень ділової активності підприємства, кон'юнктуру фінансового ринку та рівень рентабельності підприємства.

Отже, є три основні методи визначення оптимальної структури капіталу, проте кожен з них має як свої переваги, так і недоліки. У табл. 3.1 наведено переваги і недоліки кожного з методів.

Згідно даної інформації, визначення оптимального співвідношення між позиковим і власним капіталом слід визначати з урахуванням у структурі активів частки таких активів, які потребують довгострокових джерел.

Таблиця 3.1

Переваги і недоліки методів оптимізації структури капіталу

Назва методу	Переваги	Недоліки
1	2	3
Оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації рівня фінансових ризиків	<ul style="list-style-type: none"> - Передбачає процес диференційованого вибору джерел фінансування різних складових частин активів підприємства. - Дозволяє врахувати особливості кожного підприємства та погляди засновників 	<ul style="list-style-type: none"> - Мінімізуючи рівень фінансових ризиків підприємство не завжди може отримати прибуток. - Складність оцінки фінансових ризиків та їх впливу на підприємство
Оптимізація структури капіталу за критерієм максимізації рівня прогнозованої фінансової рентабельності	<ul style="list-style-type: none"> - Широка практичного застосування механізму фінансового левериджу обумовлена тим, що цей показник можна розрахувати за всім обсягом позикового капіталу та в розрізі кожного з його джерел (коротко- і довгостроковим кредитам і т.п.). - Можна визначити вплив зміни прибутку на динаміку фінансової рентабельності. 	<ul style="list-style-type: none"> - Значна частка позикового капіталу у порівнянні з власним капіталом може призвести до зменшення фінансової стійкості підприємства. - Не враховує вартість власного капіталу

1	2	3
Оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації вартості	1. Можливість визначення найменш вартісного джерела фінансування компанії. 2. При розрахунку враховується частка кожного з джерел фінансування	1. Найменш вартісне джерело капіталу підприємства не завжди здатне забезпечити прибуткову діяльність компанії. 2. Використання даного методу може нести загрозу фінансовій стійкості підприємства. 3. Складність визначення вартості власного капіталу підприємства

Джерело: розробка автора [22]

Подальше дослідження питання оптимізації структури капіталу можливе в напрямку визначення єдиного критерію оптимальної структури капіталу в довгостроковій перспективі з використанням розглянутих методів. У процесі оптимізації структури капіталу необхідно враховувати кінцевий результат діяльності підприємства, тобто фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування. Також слід враховувати золоте правило фінансування: довгострокові активи можуть бути профінансовані за рахунок довгострокових джерел, тобто за рахунок власного капіталу та довгострокових позикових джерел.

3.2. Оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації середньозваженої вартості капіталу

Метод мінімізації середньозваженої вартості капіталу ґрунтується на попередній оцінці власного та запозиченого капіталів за різних умов їх формування, обслуговування та здійснення багатоваріантних розрахунків середньозваженої вартості капіталу і, таким чином, пошуку найбільш реальної ринкової вартості підприємства.

При розрахунку середньозваженої вартості капіталу також враховується ставка оподаткування:

$$WACC = kd \times Wd \times (1 - t) + kp \times Wp + ks \times Ws, \quad (3.1)$$

де Wd - частка залученого капіталу;

Wp - частка привілейованих акцій;

Ws - частка звичайних акцій;

kd, kp, ks - вартість залучення кожного джерела відповідно;

t - ставка податку на прибуток. [20, с. 119].

Для ТДВ «Яготинський маслозавод» доцільно відкорегувати формулу, оскільки привілейованих акцій товариство не має, залучений капітал суттєво відрізняється за ставками (кредити комерційних банків, облігації серії С та D).

При розрахунку середньозваженої вартості капіталу ТДВ «Яготинський маслозавод» враховується:

$$WACC = (kcred \times Wcred \times (1 - t)) + (k_{CmaD} \times W_{CmaD} \times (1 - t)) + ks \times Ws, \quad (3.2)$$

де $Wcred$ - частка кредитів комерційних банків;

W_{CmaD} - частка зобов'язань за облігаціями;

Ws - частка власного капіталу;

$kcred$ - вартість кредитів;

ks - вартість власного капіталу;

k_{CmaD} - вартість зобов'язань за облігаціями;

t - ставка податку на прибуток. [20, с. 119].

Розрахунок WACC у 2018-2020 рр. було зроблено згідно з формулою 3.2. Наведені на рис. 3.1 результати розрахунків свідчать про те, що значення середньозваженої вартості капіталу у 2018 р. становило 50,68%, 2019 р. – 24,69%, 2020 р. – 16,59%.

На формування середньозваженої вартості капіталу ТДВ «Яготинський маслозавод» вплинув такий показник, як вартість акціонерного капіталу, що визначалася виплаченими дивідендами (за даними Звіту про власний капітал, дивіденди виплачені у 2018 р. становили 200 000 тис. грн., 2019 р. – 110 000 тис. грн., 2020 р. – 65 000 тис. грн.).

За умови власного капіталу у розмірі 163 493 тис. грн. у 2018 р., 219 143 тис. грн. у 2019 р., 201 451 тис. грн. у 2020 р., то вартість власного капіталу становила 122,33%, 50,20%, 32,27%.

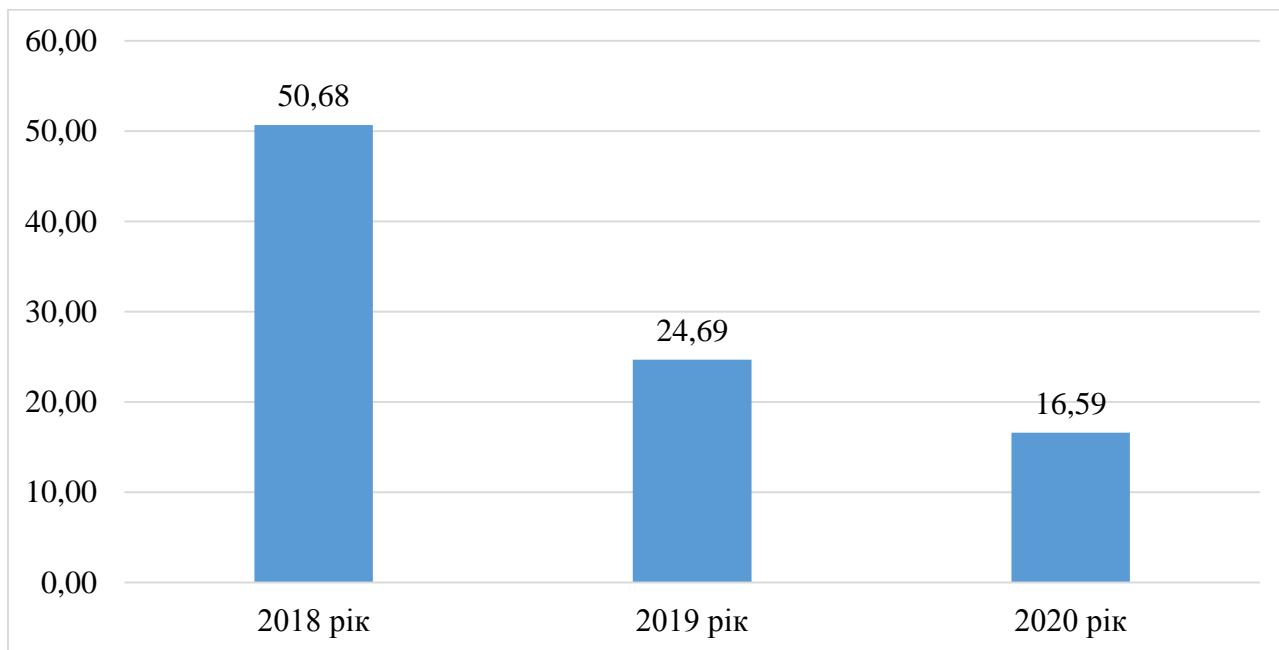

Рис. 3.1. Середньозважена вартість капіталу (WACC) ТДВ «Яготинський маслозавод», %

Джерело: розраховано на основі форм фінансової звітності [21]

При здійсненні обчислень структури капіталу ТДВ «Яготинський маслозавод» враховано, що акціонерне товариство має непогашені боргові зобов'язання до 2025 року під 28% річних (табл. 3.1) та кредитну лінію у АТ «Креді Агріколь Банк» під 11% річних. У 2018-2019 рр. кредити комерційних банків залучалися під 18,5%, що зазначено у річних звітах.

Таблиця 3.2

Інформація про зобов'язання та забезпечення емітента ТДВ «Яготинський маслозавод»

Види зобов'язань	Дата виникнення	Непогашена частина боргу (тис. грн.)	Відсоток за користування коштами (% річних)	Дата погашення
1	2	3	4	5
Кредити банку	X	216 608	X	X
у тому числі:				

Продовження таблиці 3.2

1	2	3	4	5
Кредити банку	08.01.2020	216 000	11	05.01.2021
% по кредитах	04.12.2020	608	0	05.01.2021
Зобов'язання за цінними паперами	X	192 523	X	X
у тому числі:				
за облігаціями (за кожним власним випуском):	X	192 523	X	X
серія С	01.12.2014	89 681	28	18.11.2024
серія D	01.03.2015	95 703	28	16.02.2025
% за облігаціями	31.12.2020	5 337	0	10.03.2021
Премія за облігаціями	31.12.2020	1 802	0	16.02.2025

Джерело: оформлено на основі форм фінансової звітності [21]

Використовуючи капітал з різних джерел, фінансові менеджери намагаються оптимізувати структуру капіталу, щоб зменшити середньозважену вартість капіталу – середню плату за всі джерела фінансування, проаналізуємо даний показник в таблиці 3.3.

У двох з десяти варіантів вартість капіталу ТДВ «Яготинський маслозавод» не перевищувала вартість капіталу у 2020 році: варіанти V (15,66% проти 16,59%) та варіант VII (12,62% проти 16,59%), що зображено на рис. 3.2.

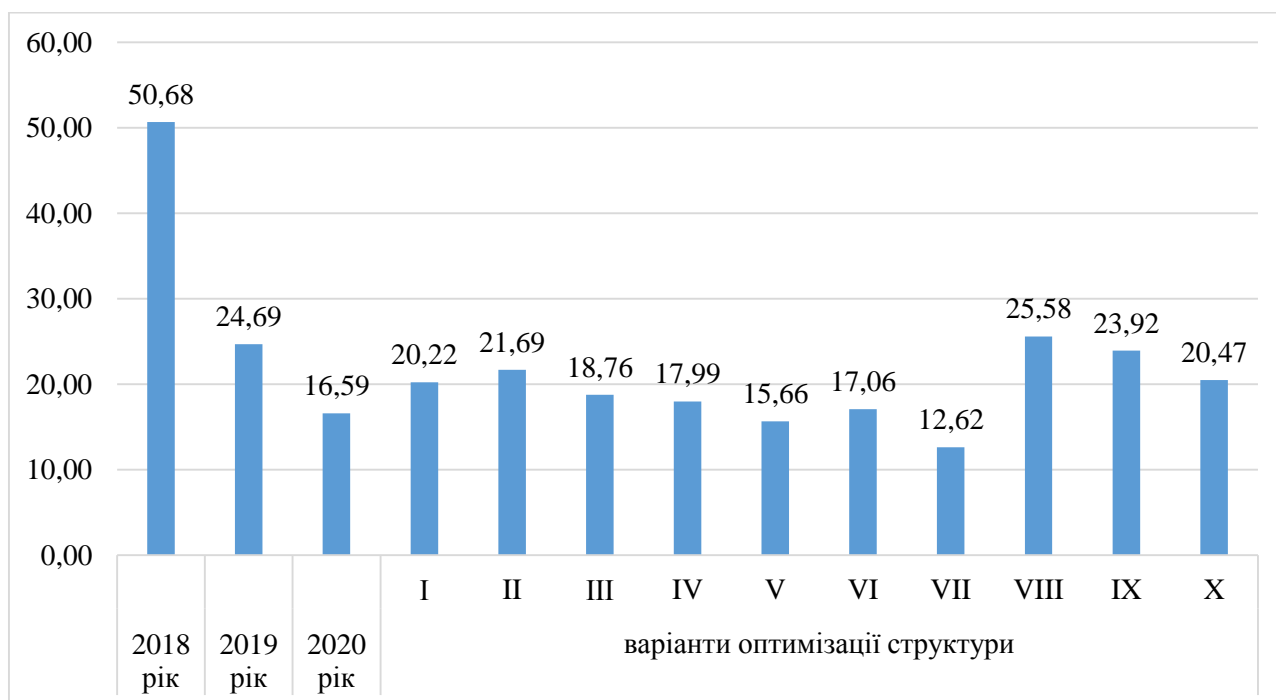

Рис. 3.2. Середньозважена вартість капіталу (WACC) ТДВ «Яготинський маслозавод», %

Джерело: розраховано на основі форм фінансової звітності [21]

Таблиця 3.3

Оптимізація структури капіталу ТДВ «Яготинський маслозавод» за критерієм мінімізації середньозваженої вартості капіталу

Показники	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
	50/50 ¹	50/50	50/50	38/62	38/62	31/69	31/69	66/34	66/34	45/55
	50/50 ²	100/0	0/100	80/20	20/80	100/0	0/100	100/0	0/100	100/0
Власний капітал, тис. грн.	774703	774703	774703	588774	588774	480316	480316	1022607	1022607	697232
Позиковий капітал, тис. грн.	774703	774703	774703	960631	960631	1069089	1069089	526798	526798	852173
у тому числі:										
— борги за облігаціями	201 451	201 451	201 451	201 451	201 451	201 451	201 451	201 451	201 451	201 451
— короткострокові кредити	286626	573252	0	607344	151836	867638	0	325347	0	650722
— поточні зобов'язання за розрахунками	286626	0	573252	151836	607344	0	867638	0	325347	0
Сукупний капітал, тис. грн.	1549405	1549405	1549405	1549405	1549405	1549405	1549405	1549405	1549405	1549405
Ставка відсотка за акціонерним капіталом (дивіденди/статутний капітал), %	32,27	32,27	32,27	32,27	32,27	32,27	32,27	32,27	32,27	32,27
Ставка відсотка за кредит, %	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11
Ставка відсотка за облігаціями, %	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28
Ставка податку на прибуток, %	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18
Середньозважена ціна капіталу WACC, %	20,22	21,69	18,76	17,99	15,66	17,06	12,62	25,58	23,92	20,47

1- співвідношення між власним і позиковим капіталом

2 - співвідношення між короткостроковими кредитами і поточними зобов'язаннями

Джерело: розраховано на основі форм фінансової звітності [21]

Як бачимо з таблиці 3.3 мінімальна середньозважена вартість капіталу досягається, коли підприємство не використовує кредити комерційних банків, тому що розмір статутного капіталу та заборгованість за облігаціями є сталою та не може змінюватися до дати її погашення.

Така структура капіталу (VII варіант) дозволяє максимізувати ринкову вартість підприємства. Переваги такого фінансування є: відсутність витрат, пов'язаних із залученням позикового капіталу, відсутність ризику щодо неповернення, збереження контролю за діяльністю підприємства з боку власників. Проте повна відмова від позикового капіталу (кредити комерційних банків) не відповідає сучасним реаліям ведення бізнесу, тим паче, що ТДВ «Яготинський маслозавод» використовує короткострокові кредити банків та кожного року залучає їх для покриття тимчасових розривів.

Найбільш важливим завданням оптимізації капіталу на підприємстві є своєчасне забезпечення його діяльності необхідним капіталом. На момент створення підприємства його капітал формується за рахунок надання засновниками коштів, або інших матеріальних і нематеріальних активів. Встановлення оптимального співвідношення між власним та позичковим капіталом, формування інструментарію визначення такого співвідношення, своєчасне та ефективне реагування на зміну зовнішніх факторів є необхідною умовою ефективного функціонування акціонерного товариства.

3.3. Оптимізація структури капіталу за критерієм забезпечення фінансової стійкості

Одним із методичних підходів щодо проведення оптимізаційних процедур структури капіталу є розрахунок впливу ефекту фінансового левериджу на кінцеві результати діяльності підприємства. Слід зазначити, що ефект фінансового левериджу може бути величиною як позитивною, так і від'ємною. Крім того, цей ефект виникає завдяки використанню не лише платного кредиту,

але і безоплатних позикових ресурсів (кредиторської заборгованості). І чим вищою є частка останніх у загальній сумі позикових коштів, тим вищим є значення ефекту фінансового левериджу. Тому ефект фінансового левериджу — це зміна рентабельності власного капіталу за рахунок використання позикових коштів в обороті підприємства.

Позитивний ефект фінансового левериджу виникає у тих випадках, коли позиковий капітал, який отримано під фіксований відсоток, використовується підприємством у процесі діяльності таким чином, що приносить більш високий прибуток, ніж фінансові витрати, тобто доходність сукупного капіталу вища за середньозважену ціну позикових ресурсів.

Розрахунок ефекту фінансового левериджу проводиться за формулою:

$$\text{ЕФЛ} = (P_{\text{СК}} - C_{\text{ПК}}) \times (1 - K_{\text{ОП}}) \times \frac{\text{ПК}}{\text{ВК}} \quad (3.1)$$

де ЕФЛ – ефект фінансового левериджу; $P_{\text{СК}}$ – рентабельність сукупного капіталу, %; $C_{\text{ПК}}$ – у середньозважена ціна позикового капіталу (витрати, пов'язані з позиковим капіталом / середній розмір позикового капіталу), %; $K_{\text{ОП}}$ – коефіцієнт оподаткування; ПК – середній розмір позикового капіталу, тис грн; ВК – середній розмір позикового капіталу, тис грн.

У наведених формулах розрахунку ефекту фінансового левериджу виділяють три складові:

- диференціал фінансового левериджу ($P_{\text{СК}} - C_{\text{ПК}}$), який характеризує різницю між рентабельністю сукупних активів та середньою ціною позикового капіталу;

- податковий коректор фінансового левериджу ($1 - K_{\text{ОП}}$) це рівень прибутку, який залишається у підприємства після сплати податків та свідчить про залежність ефекту фінансового левериджу від рівню оподаткування прибутку;

- плече фінансового важеля – характеризує силу впливу фінансового важеля (ПК/ВК). Цей показник свідчить про фінансову стійкість підприємства та показує, яка величина позикового капіталу припадає на 1 грн власного капіталу.

Головним завданням формування оптимальної структури капіталу підприємства є максимізація рівня рентабельності власного капіталу при певному рівні фінансового ризику [34, с. 44]. Для формування оптимальної структури капіталу підприємства Г.О. Роганова та В.В. Підвисоцький спочатку визначають ЕФЛ для структури капіталу та здійснюють імітаційне моделювання статей пасиву балансу підприємства застосовуючи метод Монте-Карло [34, с. 44-46]. За прикладом даного дослідження та визначеними формами розраховано ЕФЛ для структури капіталу ТДВ «Яготинський маслозавод» у 2018-2020 рр.

Таблиця 3.4

ЕФЛ для структури капіталу ТДВ «Яготинський маслозавод»

Показники	Роки		
	2018	2019	2020
Економічна рентабельність, %	20,83	13,61	8,36
Середня ставка за кредитами, %	18,5	18,5	11
Диференціал фінансового левериджу, %	2,33	-4,89	-2,64
Плече фінансового левериджу	1,68	1,57	1,61
Ефект фінансового левериджу, %	2,82	-5,52	-3,07

Джерело: розраховано на основі форм фінансової звітності [21]

Негативна зміна ЕФЛ була у 2019 р., коли показник набув від'ємного значення. Це свідчить про збільшення фінансового ризику у зв'язку з недостатністю значень економічної рентабельності підприємства відносно відсоткових ставок за користування кредитними ресурсами. Суттєве зменшення диференціалу фінансового левериджу з 2,33% до -4,89% дає дійти висновку про погіршення ефективності діяльності підприємства, а зменшення плеча фінансового левериджу – про використання більшої кількості власних коштів за умови високої вартості позикових. У 2020 р. ЕФЛ збільшився за рахунок збільшення диференціалу фінансового левериджу з -4,89% до -2,64%, проте ЕФЛ залишився від'ємним.

Розрахунок рентабельності власного капіталу при різних значеннях плеча фінансового важеля наведено у табл. 3.5.

Таблиця 3.5

Розрахунок рентабельності власного капіталу при різних значеннях плеча фінансового важеля

Показники	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
	50/50 ¹	50/50	50/50	38/62	38/62	31/69	31/69	66/34	66/34	45/55
	50/50 ²	100/0	0/100	80/20	20/80	100/0	0/100	100/0	0/100	100/0
Власний капітал	774703	774703	774703	588774	588774	480316	480316	1022607	1022607	697232
Позиковий капітал	774703	774703	774703	960631	960631	1069089	1069089	526798	526798	852173
у тому числі:										
— борги за облігаціями	201 451	201451	201451	201451	201451	201451	201451	201451	201451	201451
— короткострокові кредити	286626	573252	0	607344	151836	867638	0	325347	0	650722
— поточні зобов'язання за розрахунками	286626	0	573252	151836	607344	0	867638	0	325347	0
Сукупний капітал	1549405	1549405	1549405	1549405	1549405	1549405	1549405	1549405	1549405	1549405
Плече фінансового важеля	1,00	1,00	1,00	1,63	1,63	2,23	2,23	0,52	0,52	1,22
Ставка відсотка за кредит, %	11,00	11,00	11,00	11,00	11,00	11,00	11,00	11,00	11,00	11,00
Ставка відсотка за облігаціями, %	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28
Рентабельність (збитковість) сукупного капіталу, %	8,36	8,36	8,36	8,36	8,36	8,36	8,36	8,36	8,36	8,36
Фінансовий результат від операційної діяльності	223 338	223 338	223 338	223 338	223 338	223 338	223 338	223 338	223 338	223 338
Витрати за відсотками за кредит	87935	119464	56406	123214	73108	151847	56406	92194	56406	127986
Середньозважена ціна позикового капіталу, %	5,7	7,7	3,6	8,0	4,7	9,8	3,6	6,0	3,6	8,3
Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування	135 403	103 874	166 932	100 124	150 230	71 491	166 932	131 144	166 932	95 352
Ставка податку на прибуток, %	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18
Сума податку на прибуток	24373	18697	30048	18022	27041	12868	30048	23606	30048	17163
Чистий прибуток	111 030	85 177	136 884	82 102	123 188	58 623	136 884	107 538	136 884	78 189
Рентабельність власного капіталу, %	7,17	5,50	8,83	5,30	7,95	3,78	8,83	6,94	8,83	5,05
Ефект фінансового левериджу, %	1,22	-1,81	4,26	-3,55	4,32	-10,98	9,48	0,42	2,19	-3,22

1 - співвідношення між власним і позиковим капіталом; 2 - співвідношення між короткостроковими кредитами і поточними зобов'язаннями

Джерело: розраховано на основі форм фінансової звітності [21]

Для розрахунків було обрано 10 комбінацій, які базуються на 5 пропорціях розподілу сукупного капіталу (50% власний капітал /50% позиковий капітал; 38%/62%; 31%/69%; 66%/34%; 45%/55%) та 5 пропорціях розподілу позикового капіталу (50% короткострокові кредити /50% інші поточні зобов'язання; 100%/0%; 0%/100%; 80%/20%; 20%/80%).

У трьох з десяти варіантів ефект фінансового важеля ТДВ «Яготинський маслозавод» не перевищував ефект фінансового важеля у 2020 році: варіанти IV (-3,55% проти -3,07%), варіант VI (-10,98% проти -3,07%), варіант X (-3,22% проти -3,07%), що зображено на рис. 3.3.

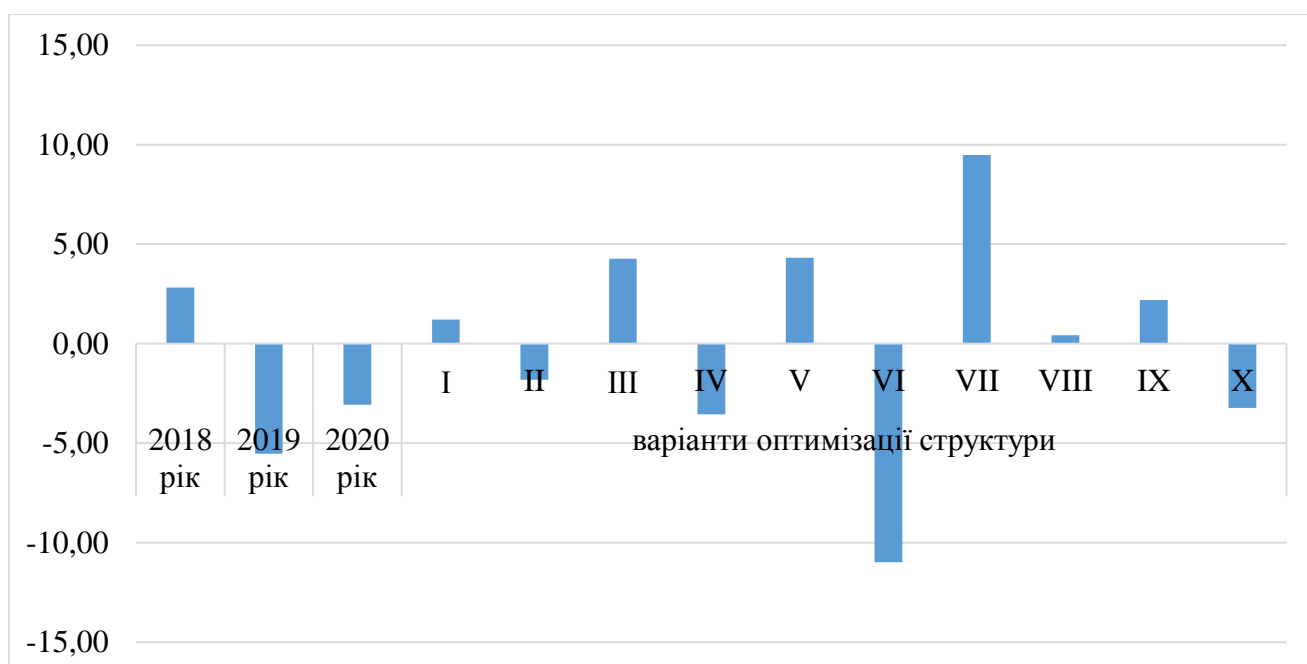

Рис. 3.3. Ефект фінансового важеля ТДВ «Яготинський маслозавод», %

Джерело: створено на основі таблиці 3.5 [21]

Можемо зазначити, що у чотирьох з десяти варіантів ефект фінансового важеля набуває від'ємного значення: II (50% власний капітал /50% позиковий капітал; 100% короткострокові кредити банків), IV (38% власний капітал /62% позиковий капітал; 80% короткострокові кредити банків та 20% поточні зобов'язання за розрахунками), VI (31% власний капітал /69% позиковий капітал; 100% короткострокові кредити банків), X (45% власний капітал /55% позиковий капітал; 100% короткострокові кредити банків).

Найкращими варіантами співвідношення між власним і позиковим капіталом ТДВ «Яготинський маслозавод» є III, V, VII та IX варіанти. У трьох з них розглянули відсутність короткострокових кредитів банків – варіанти III, VII та IX. Частка власного капіталу може становити 50% (III варіант), 31% (VII варіант) та 69% (IX варіант), а позикового — 50% (III варіант), 69% (VII варіант) та 34% (IX варіант). При чому, позиковий капітал загалом сформовано на 100 % поточними зобов'язаннями за розрахунками. Таким чином, товариство може отримати максимально 8,83% рентабельності власного капіталу проти 21,85% - фактичного рівня рентабельності власного капіталу станом на кінець 2020 року. (див. табл. 2.16).

За третім варіантом структура сукупного капіталу становить 50% на 50%. У цих умовах підприємство отримає 136 884 тис. грн. чистого прибутку та рентабельність власного капіталу становитиме 8,83%. За сьомим та дев'ятим варіантами структура сукупного капіталу становить 31% власного капіталу на 69% позикового капіталу. У цих умовах підприємство отримає 136 884 тис. грн. чистого прибутку та рентабельність власного капіталу становитиме також 8,83%.

З огляду на останні розрахунки, можна зробити висновок, що найбільш придатним для ТДВ «Яготинський маслозавод» є сьомий варіант структури капіталу, де частка позикового капіталу складає в середньому 69% і при цьому воно залучає до господарського обороту кошти кредиторів. Адже, значення ефекту фінансового левериджу сьомий варіант має найбільший – 9,48%, якщо порівнювати серед варіантів, що мають однакове й найкраще значення рентабельності власного капіталу – 8,83%. Варіант III має значення ефекту фінансового левериджу 4,26% та варіант IX – 2,19%.

ВИСНОВКИ

У дипломній роботі наведено теоретичне узагальнення сутності капіталу підприємства та розроблення пропозицій з удосконалення оптимізації структури підприємства. За результатами дослідження сформульовані наступні висновки:

1. Категорія «капітал» є одним з найскладніших понять у теорії та практиці, що увібрало в себе багатоваріантність та різноманітність сутнісних сторін складного економічного процесу. Капітал підприємства – це сукупність грошових, матеріальних і нематеріальних активів господарюючого суб'єкта, які мобілізовані з різних джерел і що беруть участь в операційних та інвестиційних процесах з метою отримання доходу та/або максимізації ринкової вартості активів підприємства.

2. Джерелами фінансування підприємства є власні або запозичені, тобто формують власний та запозичений капітал. Власний капітал – це джерела, внесені засновниками підприємства, з метою фінансування його діяльності, розмір реінвестицій, сформованих з накопиченого прибутку, а також дарчий капітал. В свою чергу власний капітал (власні джерела фінансування) включає в себе: статутний, пайовий, додатковий, резервний і вилучений капітали, а також суму нерозподіленого прибутку. Запозичений (позиковий) капітал – це зовнішні джерела сформовані з банківських кредитів, облігаційних позик, позик фінансових компаній, різного роду кредиторської заборгованості, лізингу, податків, комерційних паперів тощо. Поділяються на довгострокові зобов'язання і короткострокові зобов'язання. Зазначені джерела фінансування діяльності підприємства складають базу для формування структури капіталу і являють собою загальний капітал підприємства.

3. Структура капіталу підприємства являє собою співвідношення всіх форм власних і позикових фінансових коштів, що використовуються підприємством у процесі господарської діяльності для фінансування активів. Управління структурою капіталу підприємства передбачає управління: власним капіталом

(полягає у визначенні та реалізації політики щодо формування власного капіталу за рахунок зовнішніх та внутрішніх джерел); залученим капіталом (полягає у визначенні та реалізації політики щодо збільшення капіталу підприємства за рахунок таких внутрішніх джерел, як додаткові внески учасників(засновників), випуск акцій тощо); позиченим капіталом (полягає у визначенні та реалізації політики щодо збільшення капіталу підприємства за рахунок таких зовнішніх джерел, як банківський кредит, товарний (некомерційний) кредит, емісія облігацій тощо); оптимізація структури капіталу. Лише у комплексному використанні підходів зарубіжних теорій та розробок вітчизняних науковців щодо оптимізації структури капіталу можливо розробити дієвий інструментарій щодо максимізації ринкової вартості підприємства, а також мінімізації середньоринкової вартості капіталу та ризику втрати фінансової стійкості

4. ТДВ «Яготинський маслозавод» - сучасний виробник молочної продукції, що займає провідні позиції на ринку України, а також здійснює перероблення молока, виробництво масла та сиру; роздрібну торгівлю в неспеціалізованих магазинах переважно продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами; оптову торгівлю молочними продуктами, яйцями, харчовими оліями та жирами; оптову торгівлю твердим, рідким, газоподібним паливом і подібними продуктами; роздрібну торгівлю пальним. З метою поліпшення якості продукції ТДВ «Яготинський маслозавод» встановлено сучасне обладнання, що забезпечує належний стан основних засобів. Фінансовий стан підприємства є добрим.

5. ТДВ «Яготинський маслозавод» комбінує власні та залучені джерела фінансування власної діяльності. Власний капітал товариства формувався лише за рахунок зареєстрованого капіталу та нерозподіленого прибутку, резервного капіталу виключно у 2020 р. Водночас значною мірою зросли у 2019 р. довгострокові зобов'язання товариства, які представлені випущеними облігаціями серії С (погашення 18.11.2024 -19.05.2025 рр.) та серії D (погашення 16.02.2025 -17.08.2025 рр.). Фінансування операційної діяльності ТДВ «Яготинський маслозавод» у 2020 р. поступалося погашенню кредитів

попередніх років та сплаті відсотків за користування позиковими коштами. Зміна інших грошових витрат майже не мала впливу на загальний стан грошових потоків товариства. Поточні зобов'язання і забезпечення були найменш мобільними в складі капіталу підприємства та формувалися за рахунок короткострокових кредитів банків, поточної кредиторської заборгованості за: довгостроковими зобов'язаннями (лише у 2019-2020 рр.), за товари, роботи, послуги, розрахунками з бюджетом, зі страхування, з оплати праці, з учасниками, із внутрішніх розрахунків та поточних забезпечень.

6. Структура капіталу ТДВ «Яготинський маслозавод» у 2018-2020 рр. вказує, що основними джерелами формування капіталу були нерозподілений прибуток, кредиторська заборгованість за внутрішніми розрахунками, за товари, роботи, послуги, інші довгострокові зобов'язання. Відповідно у досліджуваному періоді пріоритети фінансування та структури капіталу підприємства не змінилися і переважало позикове фінансування над власним фінансуванням. Аналіз структури джерел фінансування проведено також за допомогою фінансових коефіцієнтів, що вказує на проблеми з фінансовою стійкістю та фінансовою незалежністю. Рентабельність власного капіталу зменшилася більш ніж у 2 рази за досліджуваний період. Невідповідність чистого прибутку відносно зростаючого капіталу підприємства призвели до зменшення ефективності використання капіталу ТДВ «Яготинський маслозавод»

7. Під оптимальною структурою капіталу розуміють певне співвідношення власних і позикових коштів у структурі сукупного капіталу. Оптимізацію структури капіталу практикують проводити за критерієм мінімізації рівня фінансових ризиків, критерієм максимізації рівня прогнозованої фінансової рентабельності, за критерієм мінімізації її вартості. У процесі оптимізації структури капіталу необхідно враховувати кінцевий результат діяльності підприємства, тобто фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування. Також слід враховувати золоте правило фінансування: довгострокові активи можуть бути профінансовані за рахунок довгострокових

джерел, тобто за рахунок власного капіталу та довгострокових позикових джерел.

8. Проведено розрахунок оптимальної структури капіталу ТДВ «Яготинський маслозавод» за критерієм мінімізації середньозваженої вартості капіталу. Мінімальна середньозважена вартість капіталу ТДВ «Яготинський маслозавод» досягається, коли підприємство не використовує кредити комерційних банків, тому що розмір статутного капіталу та заборгованість за облігаціями є сталою та не може змінюватися до дати її погашення. Така структура капіталу дозволяє максимізувати ринкову вартість підприємства. Проте повна відмова від позикового капіталу (кредити комерційних банків) не відповідає сучасним реаліям ведення бізнесу, тим паче, що ТДВ «Яготинський маслозавод» має короткострокові кредити банків та кожного року залучає короткострокові кредити для покриття тимчасових розривів.

9. Проведено розрахунок оптимальної структури капіталу ТДВ «Яготинський маслозавод» за критерієм забезпечення фінансової стійкості. За критерієм ефекту фінансового левериджу найбільш придатним для ТДВ «Яготинський маслозавод» є варіант структури капіталу, де частка позикового капіталу складає в середньому 69% і при цьому воно залучає до господарського обороту кошти кредиторів. Адже, значення ефекту фінансового левериджу сьомий варіант має найбільший – 9,48%, якщо порівнювати серед варіантів, що мають однакове й найкраще значення рентабельності власного капіталу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Данилевська-Жугунісова О.Є. Сутність та значення капіталу для забезпечення стійкого функціонування суб'єктів господарювання / О.Є. Данилевська-Жугунісова //Формування ринкових відносин в Україні. – 2013. – №4 (143). – С. 115-118
2. Полінкевич О. М. Суть понять «капітал» та «оптимальна структура капіталу підприємств» в економічній науці / О. М. Полінкевич, О. М. Панькевич // Економічні науки. Серія: Економічна теорія та економічна історія. – 2014. – Вип. 11. – С. 143-152.
3. Білик Т. О. Еволюція трактування економічної сутності капіталу підприємства з розвитком інституціональних засад / Т. О. Білик, О. А. Білик // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія: Економічні науки. – 2016. – № 3. – С. 94-100
4. Бланк И. Управление капиталом: Ученый курс / И. Бланк. – К.: Ника-центр, 2004. – 573 с.
5. Югас Е. Ф. Економічна сутність та види капіталу підприємств / Е. Ф. Югас, О. І. Олексик // Науковий вісник Ужгородського університету : Серія: Економіка. 2014. – Вип. 2 (43). – С. 63–67.
6. Дмитрук В. О. Сутність категорії «капітал підприємства» відповідно до сучасних досліджень в цій сфері / В. О. Дмитрук, Ю. В. Максимець // Ефективна економіка. – 2020. – № 5. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7919>.
7. Кучменко В. О. Економічна сутність поняття капіталу підприємства та його структури / В. О. Кучменко // Економічний вісник університету. – 2017. – Вип. 33(1). – С. 232-237.
8. Круш П. В. Еволюція теоретичних підходів визначення сутності капіталу підприємства / П. В. Круш, Д. О. Мастюк // Економічний вісник

Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут". - 2015. – № 12. – С. 198-206.

9. Щербань О.Д. Теоретичні аспекти визначення сутності та структури капіталу підприємства / О.Д. Щербань, О.І. Невдачина // Приазовський економічний вісник. – 2016. – Випуск 3(14). – С. 284–289.

10. Янчева Л. М. Обліково–аналітичне забезпечення управління капіталом підприємств торгівлі: теорія та практика : монографія / Л.М. Янчева, Н.Б. Кащена, Г.Л. Чміль. – Харків: ХДУХТ, 2016. – 323 с.

11. Крамаренко Г.О. Фінансовий менеджмент: підручник / Г.О. Крамаренко, О.Є. Чорна; Дніпропетровський ун-т економіки та права. – К.: «ЦНЛ», 2006. – 520 с.

12. Сірко А.В. Економічна теорія. Політекономія : навч. посіб. / А.В. Сірко. – К.: «Центр учбової літератури», 2014. – 416 с.

13. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навч. посібник // О. О. Терещенко. – К.: КНЕУ, 2003. – 554 с.

14. Л.Л. Куц. Капітал підприємства: формування та використання. Опорний конспект лекцій. /– Тернопіль, ТНЕУ, 2012. – 114с.

15. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013 р. № 73 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>

16. Бланк И. А. Управление формированием капитала / И .А. Бланк. – К.: «Ника-Центр», 2000. – 512 с.

17. Афанасьев А. Планирование структуры капитала / А. Афанасьев // Банківська справа. – 2000. – № 2. – С. 23-27.

18. Байстрюченко Н.О. Вплив динаміки структури капіталу на фінансово-економічні результати діяльності підприємства: дис. канд. екон. наук 08.00.04 - економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності) / Н.О. Байстрюченко. – Суми: СумДУ, 2011. – 212 с.

19. Ліпич Л. Г. Капітал в системі управління підприємством / Л. Г. Ліпич, І. О. Гадзевич // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". – 2009. – № 647 : Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – С. 114–119.

20. Варченко О.М. Оптимізація структури капіталу як інструмент управління вартістю молокопереробних підприємств / О.М. Варченко, І.В. Артимонова, Н.І. Холоденко // Економіка та управління АПК. – 2021. – № 1. – С. 111-124.

21. Річна фінансова звітність ТДВ «Яготинський маслозавод» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://milkalliance.com.ua/company/inform/yagotinskij-maslozavod/>

22. Дуда С. Т. Узагальнення методичних підходів до оптимізації структури капіталу підприємства [Електронний ресурс] / С. Т. Дуда // Науковий вісник НЛТУ України. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: http://nltu.edu.ua/nv/Archive/2014/24_2/227_Dud.pdf

23. Modigliani F. The Cost of Capital, Corporation Finance and the Theory of Investment / F. Modigliani, M. H. Miller // The American Economic Review. – 1958. – Vol. 48, № 3. – P. 261–297.

24. Басовский Л. Е. Финансовый менеджмент : учебник / Л. Е. Басовский. – М. : ИНФРА–М, 2007. – 240 с.

25. Маховикова Г. А. Инвестиционный процесс на предприятии : учеб. пособ. / Г. А. Маховикова, В. Е. Кантор. – СПб. : Питер, 2001. – 176 с.

26. Бланк И. А. Управление формированием капитала / И. А. Бланк. – К. : Ника-Центр, Эльга, 2002. – 512 с.

27. Подольська В.О. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / В.О. Подольська, О.В. Яріш. – К.:Центр навчальної літератури, 2007. – 202 с.

28. Шим Дж. К. Финансовый менеджмент: пер. с англ.; изд. 2–е, стереотип. / Дж. Шим, Дж. Сигел. – М.: Изд. дом «Филинь», 1997. – 400 с.

29. Bodie Z. Investments / Z. Bodie, A. Kane, A.J. Marcus. – McGraw-Hill, 2014. – 1080 p.

30. Суторміна В. М. Фінанси зарубіжних корпорацій: Підручник / В. М. Суторміна. – К.: КНЕУ, 2004. – 566 с.

31. Терещенко О.О. До питання про оптимізацію структури капіталу підприємства / О. О. Терещенко // Вчені записки КНЕУ. – 2001. – С. 115-120.

32. Терещенко О. О. Фінансовий контролінг / О. О. Терещенко, Н. Д. Бабяк. – К. : КНЕУ, 2013. – 407 с.

33. KPMG: Kapitalkostenstudien 2015 [Elektronische Quelle]. – Zugangsmodus : https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/pdf/2015711/impairment-2015-copyright-29015_sec.pdf

34. Роганова Г. О. Імітаційне моделювання структури капіталу підприємства: метод Монте-Карло / Г. О. Роганова, В. В. Підвисоцький // Молодий вчений. – 2020. – № 2 (78). – С. 44–49.

ДОДАТКИ

Підприємство Товариство з додатковою відповідальністю «Яготинський мезгальник»

Територія КИЇВСЬКА ОБЛАСТЬ

Організаційно-правова форма господарювання ТОВАРИСТВО З ДОДАТКОВОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ

Вид економічної діяльності Перероблення молока, виробництво масла та сиру

Середня кількість працівників 808

Одиниця виміру : тис. грн.

Адреса 07700 Київська область, Яготинський р-н м. Яготин вул. Шевченка, буд. 213, т.04575) 5-98-88

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

за КОАТУУ
за КОПФ

за КВЕД

Код		
2019	01	01
004-96903		
3225510100		
250		
10.31		

Складено (роботи позначку "v" у відповідній клітинці):
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
та міжнародними стандартами фінансової звітності

v

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на "31" грудня 2018 р.

Форма № 1

Код за ДКУД

1801001

Активи	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	--	--
первісна вартість	1001	--	--
накопичена амортизація	1002	--	--
Незавершені капітальні інвестиції	1005	--	--
Основні засоби	1010	216956	288984
первісна вартість	1011	389792	497008
знос	1012	172836	208024
Інвестиційна нерухомість	1015	--	--
Довгострокові біологічні активи	1020	--	--
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	--	--
інші фінансові інвестиції	1035	77225	77225
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	--	--
Відстрочені податкові активи	1045	--	--
Інші необоротні активи	1090	--	--
Усього за розділом I	1095	294181	366209
II. Оборотні активи			
Заклади	1100	122105	111350
Виробничі запаси	1101	51510	70728
Незавершене виробництво	1102	4279	6042
Готова продукція	1103	64448	30856
Товари	1104	1868	3724
Поточні біологічні активи	1110	--	--
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	285378	315882
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	8154	8745
з бюджетом	1135	24	37
у тому числі з податку на прибуток	1136	--	--
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	233296	380464
Інші поточні дебіторська заборгованість	1155	418	913
Поточні фінансові інвестиції	1160	--	--
Гроші та їх еквіваленти	1165	13430	33152
Готівка	1166	14	23
Витрати майбутніх періодів	1170	884	187
Інші оборотні активи	1190	3087	1011
Усього за розділом II	1195	666776	851741
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	--	--
Баланс	1300	960957	1217950

Пасив	Код радіса	На початок літнього року	На кінець літнього періоду
I	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	3797	3797
Капітал у дооцінках	1405	--	--
Додатковий капітал	1410	--	--
Резервний капітал	1415	--	--
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	397186	450918
Неоплачений капітал	1425	--	--
Вилучений капітал	1430	--	--
Усього за розділом I	1495	400983	454715
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	--	--
Довгострокові кредити банків	1510	--	--
Інші довгострокові зобов'язання	1515	201670	163493
Довгострокові забезпечення	1520	--	--
Цільове фінансування	1525	--	--
Усього за розділом II	1595	201670	163493
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	75964	154819
Поточна кредиторська зборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	--	--
товари, роботи, послуги	1615	116092	155939
розрахунками з бюджетом	1620	11153	13066
у тому числі з податку на прибуток	1621	8733	9087
розрахунками зі страхування	1625	841	1266
розрахунками з оплати праці	1630	2918	4645
Поточна кредиторська зборгованість за розрахунками з учасниками	1640	594	1789
Поточна кредиторська зборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	124334	215919
Поточні забезпечення	1660	5976	9567
Доходи майбутніх періодів	1665	--	--
Інші поточні зобов'язання	1690	20432	42732
Усього за розділом III	1695	358304	599742
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	--	--
Баланс	1900	960957	1217950

Генеральний директор

(підпис)

Сіренко Олександр Олександрович

Головний бухгалтер

(підпис)

Каліній Оксана Олександрівна

Підприємство Товариство з додатковою відповідальністю
«Яготинський наслотавод»

Дата (рік, місяць, часова)
та СДРПДОВ

Код		
2019	01	01
00446003		

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2018 рік

Форма № 2

Код за ДКУД

1801005

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код радіка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	3201672	2706103
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(2342351)	(2052854)
Валовий: прибуток	2090	859321	653249
збиток	2095	(--)	(--)
Інші операційні доходи	2120	5034	3220
Адміністративні витрати	2130	(26531)	(22668)
Витрати на збут	2150	(446501)	(363425)
Інші операційні витрати	2180	(23454)	(10940)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	367869	259436
збиток	2195	(--)	(--)
Дохід від участі в капіталі	2200	--	--
Інші фінансові доходи	2220	5477	3382
Інші доходи	2240	116	619
Фінансові витрати	2250	(62482)	(62046)
Втрати від участі в капіталі	2255	(--)	(--)
Інші витрати	2270	(1421)	(688)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	309559	200703
збиток	2295	(--)	(--)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-55827	-36180
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	--	--
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	253732	164523
збиток	2355	(--)	(--)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код радіка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	--	--
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	--	--
Накопичені курсові різниці	2410	--	--
Частина іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	--	--
Інший сукупний дохід	2445	--	--
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	--	--
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	--	--
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	--	--
Сукупний дохід (сума радік 2350, 2355 та 2460)	2465	253732	164523

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код радян	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні витрати	2500	1944364	1763122
Витрати на оплату праці	2505	109285	74980
Відрахування на соціальні заходи	2510	23122	16408
Амортизація	2515	37373	27668
Інші операційні витрати	2520	417386	343904
Разом	2550	2531530	2226082

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код радян	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	--	--
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	--	--
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	--	--
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	--	--
Дивіденди на одну просту акцію	2650	--	--

Генеральний директор

(підпис)

Сіренко Олександр Олександрович

Головний бухгалтер

(підпис)

Канілій Оксана Олександрівна

Підприємство Товариство з додатковою відповідальністю «Яготинський
настоловий»

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

Код		
2019	01	01
00446003		

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)
за 2018 рік

Форма № 3

Код за ДКУД 1801004

Стаття	Код рянка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
I	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від: Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	3685041	3055744
Повернення податків і зборів у тому числі податку на додану вартість	3005	--	--
Цільового фінансування	3010	2031	1612
Надходження від повернення авансів	3020	159105	91704
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	--	31
Інші надходження	3095	522	632
Витрачання на оплату: Товарів (робіт, послуг)	3100	(3424461)	(2932033)
Пропіт	3105	(67029)	(61458)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(23294)	(16409)
Зобов'язання з податків і зборів	3115	(106774)	(69475)
Зобов'язання з податку на прибуток	3116	(55474)	(26544)
Зобов'язання з податку на додану вартість	3117	(27351)	(25919)
Зобов'язання з інших податків і зборів	3118	(1277)	(1090)
Інші витрачання	3190	(12915)	(25941)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	192226	44407
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації: фінансових інвестицій	3200	--	--
необоротних активів	3205	1993	252
Надходження від отриманих: відсотків	3215	--	12
дивідендів	3220	--	--
Надходження від деривативів	3225	--	--
Надходження від погашення позик	3230	5000	10000
Інші надходження	3250	--	--
Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	(--)	(--)
необоротних активів	3260	(100332)	(62422)
Виплати за деривативами	3270	(--)	(--)
Витрачання на надання позик	3275	(5000)	(5000)
Інші платежі	3290	(--)	(--)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-98339	-57158
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від: Власного капіталу	3300	--	--
Отримання позик	3305	689060	687916
Інші надходження	3340	355	--
Витрачання на: Випуск власних акцій	3345	(--)	(--)
Погашення позик	3350	749896	591418
Сплату дивідендів	3355	(--)	(100008)
Витрачання на сплату відсотків	3360	(13190)	(5609)
Інші платежі	3390	(--)	(--)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	-73671	-9119
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	20216	-21870
Залишок коштів на початок року	3405	13430	34704
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	-494	596

Підприємство <u>Товариство з додатковою відповідальністю «Яготинський м'ясозавод»</u> Територія <u>КИЇВСЬКА ОБЛАСТЬ</u> Організаційно-правова форма господарювання <u>ТОВАРИСТВО З ДОДАТКОВОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ</u> Вид економічної діяльності <u>Перероблення м'яса, виробництво м'яса та сирів</u> Середня кількість працівників <u>248</u> Одиниця виміру: тис. грн. Адреса <u>07700 Київська область Яготинський р-н м. Яготин вул. Шевченка, буд. 213, т.04457514-58-88</u>	Дата (рік, місяць, число) та ЄДРПОУ	Код		
		2020	01	01
		004468003		
	та КОАТУУ	3225510100		
та КОПФ	250			
та КВЕД	10.51			

Складено (роботи позначку "v" у відповідній клітинці):
 за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
 та міжнародними стандартами фінансової звітності

v

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на "31" грудня 2019 р.

Форма № 1

Код за ДКУД

1801001

Активи	Код радика	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	-
первісна вартість	1001	-	-
накопичена амортизація	1002	-	-
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби	1010	288984	299742
первісна вартість	1011	497008	555394
знос	1012	208024	255652
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	77225	77225
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	115
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	23633
Усього за розділом I	1095	366209	400715
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	111350	106923
Виробничі запаси	1101	70728	68487
Незавершене виробництво	1102	6042	4990
Готова продукція	1103	30856	30989
Товари	1104	3724	2457
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	315882	414886
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	8745	8394
з бюджетом	1135	37	13108
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	380464	386072
Інші поточні дебіторська заборгованість	1155	913	7416
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	33152	19270
Готівка	1166	23	19
Рахунки в банках	1167	33129	19251
Витрати майбутніх періодів	1170	187	197

Інші оборотні активи	1190	1011	130
Усього за розділом II	1195	851741	956393
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	–	–
Баланс	1300	1217950	1357108

Позив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
I	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (паісовий) капітал	1400	3797	3797
Капітал у дооцінках	1405	–	–
Додатковий капітал	1410	–	–
Резервний капітал	1415	–	–
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	450918	524553
Неоплачений капітал	1425	–	–
Вилучений капітал	1430	–	–
Усього за розділом I	1495	454715	528350
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	–	–
Довгострокові кредити банків	1510	–	–
Інші довгострокові зобов'язання	1515	163493	219143
Довгострокові забезпечення	1520	–	–
Цільове фінансування	1525	–	–
Усього за розділом II	1595	163493	219143
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	154819	129238
Поточна кредиторська зборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	–	6225
товари, роботи, послуги	1615	159939	172321
розрахунками з бюджетом	1620	13066	14344
у тому числі з податку на прибуток	1621	9087	2807
розрахунками зі страхування	1625	1266	1486
розрахунками з оплати праці	1630	4645	5293
Поточна кредиторська зборгованість за розрахунками з учасниками	1640	1789	2988
Поточна кредиторська зборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	215919	208694
Поточні забезпечення	1660	9567	14599
Доходи майбутніх періодів	1665	–	–
Інші поточні зобов'язання	1690	42732	54427
Усього за розділом III	1695	599742	609615
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	–	–
Баланс	1900	1217950	1357108

Генеральний директор

(підпис)

Сіренко Олександр Олександрович

Головний бухгалтер

(підпис)

Калій Олена Олександрівна

Підприємство: Товариство з додатковою відповідальністю
«Яготинський меляршод»

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

Код		
2020	01	01
00446003		

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2019 рік

Форма № 2

Код за ДКУД

1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код радіа	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Частий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	3495741	3201672
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(2566752)	(2342351)
Валовий: прибуток	2090	928989	859321
збиток	2095	(-)	(-)
Інші операційні доходи	2120	5869	9034
Адміністративні витрати	2130	(33139)	(26531)
Витрати на збут	2150	(581379)	(446501)
Інші операційні витрати	2180	(22961)	(23455)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	297379	367868
збиток	2195	(-)	(-)
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	3503	5477
Інші доходи	2240	19	116
Фінансові витрати	2250	(79520)	(62482)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(3)	(1421)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	221378	309558
збиток	2295	(-)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-36637	-55849
Прибуток (збиток) від приписаної діяльності після оподаткування	2305	-	-
Частий фінансовий результат: прибуток	2350	184741	253709
збиток	2355	(-)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код радіа	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума радіа 2350, 2355 та 2460)	2465	184741	253709

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код радіса	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні витрати	2500	2068674	1944364
Витрати на оплату праці	2505	147942	109285
Відрахування на соціальні заходи	2510	29646	23122
Амортизація	2515	56513	37373
Інші операційні витрати	2520	545613	417387
Разом	2550	2848388	2531531

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код радіса	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	–	–
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	–	–
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	–	–
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	–	–
Дивіденди на одну просту акцію	2650	–	–

Генеральний директор

(підпис)

Сиренко Олександр Олександрович

Головний бухгалтер

(підпис)

Кашлій Оксана Олександрівна

Підприємство Товариство з обмеженою відповідальністю «Яготинський м'ясозавод»

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

Коди		
2020	01	01
00446003		

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)
за 2019 рік

Форма № 3

Код за ДКУД

1801004

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:	3000	4028859	3685041
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)			
Повернення податків і зборів	3005	–	–
у тому числі податку на додану вартість	3006	–	–
Цільового фінансування	3010	2415	2031
Надходження від повернення авансів	3020	134441	159105
Інші надходження	3095	519	522
Витрачання на оплату:	3100	(3643790)	(3424461)
Товарів (робіт, послуг)			
Праці	3105	(117995)	(87029)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(31067)	(23294)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(134085)	(106774)
Зобов'язання з податку на прибуток	3116	(42939)	(55474)
Зобов'язання з податку на додану вартість	3117	(59755)	(27351)
Зобов'язання з інших податків і зборів	3118	(1216)	(1277)
Інші витрачання	3190	(15090)	(12915)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	224207	192226
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації:	3200	–	–
фінансових інвестицій			
необоротних активів	3205	219	1993
Надходження від отриманих:	3215	34	–
відсотків			
дивідендів	3220	–	–
Надходження від деривативів	3225	–	–
Надходження від погашення позик	3230	7000	5000
Інші надходження	3290	–	–
Витрачання на придбання:	3255	(–)	(–)
фінансових інвестицій			
необоротних активів	3260	(62459)	(100332)
Виплати за деривативами	3270	(–)	(–)
Витрачання на надання позик	3275	(14485)	(5000)
Інші платежі	3290	(–)	(–)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-69691	-98339
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від:	3300	–	–
Власного капіталу			
Отримання позик	3305	746405	689060
Інші надходження	3340	1154	355
Витрачання на:	3345	(–)	(–)
Викуп власних акцій			
Погашення позик	3350	729757	749896
Сплату дивідендів	3355	(162615)	(–)
Витрачання на сплату відсотків	3360	(22995)	(13190)
Інші платежі	3390	(–)	(–)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	-167808	-75671
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	-13292	20216

		Дата	КОДН
			01.01.2021
Підприємство	Товариство з додатковою відповідальністю "Яготинський маслозавод"	за ЄДРПОУ	00446003
Територія	Київська область, м.Яготин	за КОАТУУ	3223310100
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з додатковою відповідальністю	за КОПФГ	250
Вид економічної діяльності	Перероблення молока, виробництво масла та сиру	за КВЕД	10.51

Середня кількість працівників: 918

Адреса, телефон: 07700 м.Яготин, Шевченка, 213, (04575)5-39-88

Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку

за міжнародними стандартами фінансової звітності

Баланс
(Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2020 р.
Форма №1

Актив	Код рядка	Код за ДКУД	
		1801001	1801001
1	2	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
3	4		
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	0	0
первісна вартість	1001	0	0
накопичена амортизація	1002	(0)	(0)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0
Основні засоби	1010	299 742	449 730
первісна вартість	1011	555 394	745 525
знос	1012	(255 652)	(295 795)
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	(0)	(0)
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	(0)	(0)
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	77 225	52 495
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	115	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	23 633	19 734
Усього за розділом I	1095	400 715	521 959

II. Оборотні активи			
Запаси	1100	106 923	166 210
Виробничі запаси	1101	68 487	80 177
Незавершене виробництво	1102	4 990	5 528
Готова продукція	1103	30 989	73 317
Товари	1104	2 457	5 188
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Дебонти перестраховання	1113	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	414 886	443 374
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за наданими авансами	1130	8 394	7 737
з бюджетом	1135	13 105	912
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	19
із внутрішніх розрахунків	1145	386 072	389 781
Інша поточна дебіторська заборгованість	1153	7 416	7 763
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	19 270	10 217
Готівка	1166	19	2
Рахунки в банках	1167	19 251	10 215
Витрати майбутніх періодів	1170	197	249
⁴ Частка перестраховника у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	130	1 182
Усього за розділом II	1195	956 393	1 027 446
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	1 357 108	1 549 405

Пасива	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	3 797	3 797
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0
Додатковий капітал	1410	0	0
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1413	0	1 528
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	524 553	587 459
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	528 350	592 784

II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1513	219 143	201 451
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Прихований фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	219 143	201 451
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	129 238	216 608
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	6 225	8 183
товари, роботи, послуги	1615	172 321	201 194
розрахунками з бюджетом	1620	14 344	4 840
у тому числі з податку на прибуток	1621	2 807	499
розрахунками зі страхування	1625	1 486	1 794
розрахунками з оплати праці	1630	5 293	6 461
одержаними авансами	1635	0	25
розрахунками з учасниками	1640	2 988	1 790
із внутрішніх розрахунків	1645	208 694	290 362
страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	14 599	17 938
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	54 427	5 773
Усього за розділом III	1695	609 615	755 170
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	1 357 108	1 549 405

Керівник

Косаченко Сергій Олександрович

Головний бухгалтер

Каплій Оксана Олександрівна

Підприємство	Товариство з додатковою відповідальністю "Яготинський маслозавод"	Дата за ЄДРПОУ	КОДПН
			01.01.2021
			00446003

Звіт про фінансові результати
(Звіт про сукупний дохід)
за 2020 рік
Форма №2

I. Фінансові результати

Стаття	Код рядка	За звітний період	Код за ДКУД
			1801003
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	3 166 323	3 160 485
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	(0)	(0)
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестрахованих у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2090	(2 657 868)	(2 566 752)
Чисті повесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий: прибуток	2090	508 455	593 733
збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестрахованих в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	3 332	5 869
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(33 076)	(33 139)
Витрати на збут	2150	(259 378)	(246 123)
Інші операційні витрати	2180	(15 995)	(22 961)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	223 338	297 379
збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	2 539	3 503

Інші доходи	2240	24 903	19
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(72 302)	(79 530)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(24 739)	(3)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	153 739	221 378
збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-24 192	-36 637
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	129 547	184 741
збиток	2355	(0)	(0)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(0)	(0)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	129 547	184 741

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	3 111 347	2 068 674
Витрати на оплату праці	2505	163 734	147 942
Відрахування на соціальні заходи	2510	35 183	29 646
Амортизація	2515	62 277	56 513
Інші операційні витрати	2520	641 210	545 613
Разом	2550	4 013 751	2 848 388

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	0	0
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	0	0
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0,000000	0,000000

Підприємство	Товариство з додатковою відповідальністю "Яготинський маслозавод"	Дата за ЄДРПОУ	КОДИ
			01.01.2021
			00446003

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)
За 2020 рік
Форма №3

Стаття	Код рядка	За звітний період	Код за ДКУД
			1801004
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	4 262 549	4 028 839
Повернення податків і зборів	3005	0	0
у тому числі податку на додану вартість	3006	0	0
Цільового фінансування	3010	3 119	2 413
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	0	0
Надходження авансів від покупців і замовників	3013	0	0
Надходження від повернення авансів	3020	317 729	134 441
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3023	740	0
Надходження від боржників неустойки (штрафі, пені)	3033	140	0
Надходження від операційної оренди	3040	0	0
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3043	0	0
Надходження від страхових премій	3050	0	0
Надходження фінансових установ від повернення позик	3053	0	0
Інші надходження	3093	228	319
Витрачання на оплату:			
Товарів (робіт, послуг)	3100	(4 185 891)	(3 643 790)
Праці	3103	(135 293)	(117 993)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(33 824)	(31 067)
Зобов'язань з податків і зборів	3113	(104 083)	(134 083)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(26 664)	(42 939)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(34 433)	(39 733)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(22 984)	(1 216)
Витрачання на оплату авансів	3133	(24)	(0)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(0)	(0)
Витрачання на оплату цільових внесків	3143	(0)	(0)
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	(0)	(0)
Витрачання фінансових установ на надання позик	3153	(0)	(0)
Інші витрачання	3190	(3 197)	(13 090)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3193	118 191	224 207
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації:			
фінансових інвестицій	3200	0	0

необоротних активів	3305	0	219
Надходження від отриманих:			
відсотків	3215	0	34
дивідендів	3220	0	0
Надходження від деривативів	3225	0	0
Надходження від погашення позик	3230	7 000	7 000
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	0	0
Інші надходження	3250	0	0
Витрачання на придбання:			
фінансових інвестицій	3255	(0)	(0)
необоротних активів	3260	(208 189)	(62 459)
Виплати за деривативами	3270	(0)	(0)
Витрачання на надання позик	3275	(7 000)	(14 485)
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	(0)	(0)
Інші платежі	3290	(0)	(0)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-208 189	-69 691
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від:			
Власного капіталу	3300	0	0
Отримання позик	3305	7 631 672	746 403
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	0	0
Інші надходження	3340	0	1 154
Витрачання на:			
Викуп власних акцій	3345	(0)	(0)
Погашення позик	3350	(7 552 149)	(729 757)
Сплату дивідендів	3355	(1 312)	(162 615)
Витрачання на сплату відсотків	3360	(18 591)	(22 995)
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	(0)	(0)
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	(0)	(0)
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	(0)	(0)
Інші платежі	3390	(0)	(0)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	79 620	-167 808
Чистий рух коштів за звітний період	3400	-10 378	-13 292
Залишок коштів на початок року	3405	19 270	33 152
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	1 325	-590
Залишок коштів на кінець року	3415	10 217	19 270

Керівник

Косаченко Сергій Олександрович

Головний бухгалтер

Каплів Оксана Олександрівна